

*Zoe
Zo
Zègge
Zeggen
Ve
Wij
Dat
Dat*

Vèè verstoeën oos woal

MIJN ERF GOED

tel.: 089 81 14 11
info@mijnerefgoed.be

info: 089 38 18 85

Veldeke GÈNK

Vier het behaard en het gebreik van het Génker

ledenbeheer: tel.: 089 36 22 16

Introductie

Èn dit bikske vènder vanalles en nog wat.

Ve wille zoeveel mieëgelek minse lótte priehve , geniete van en kènnis moake mèt oos Gènker Dialekt. Verrassend ès de ‘taal- en klankrijkdom, de variatie en de relatie’ tèssen het A.N. en oos Gènker ’t Zal vier veelen onner óch ’n echde ondekking zijn èn....

Outdrèkkinge Uitdrukkingen

Ze beteekenien iet aaners as de gebreikte weerd.
Een outdrèkking vriehgt noo outlèg.

Vb. Ze briedsjen ès gebakke = Dèè kan renteniere
Iemes iet opbènne = Iets wijsmaken

Spreekwoorden, spreuken, zegswijzen

.Ze zijn de wijsbegeerte van een volk: de levenswijsheid, smaakmakers en kruiden van de taal.

Ook de weersspreuken vinden hierin hun plaats.

Vb. Mee, kiel en noat, veel koeren èn t voat
Mei, koel en nat, veel koren in ’t vat.
Rèègenbeizen èn noovember, brènge jicht en plooge
Regenbuien in november, brengen jicht en andere plagen

Vergelykkinge

Ze tonen een relatie trussen twee begrippen, eigenschappen
De eigenschap van de ene, overgedragen naar de andere.

Vb Zoe zwoer as loed = Zo zwaar als lood.
Fladdere wei ‘ne piehpel = Fladderen als een vlinder.

Van een dènk zijn ver zieëker D'r kunnen en zille nog veel mier
Gènker ‘taalstaaltjes’ noo boëeve koeëme.

De verzoameling woert oafgesloeëte èn ’t noojoor van 2017

De bók woert viergestèld èn óch oangeboeië èn de Kempengalm
op 23 noovenber 2018

De auteur

Theo Achten

Iet op vierhand

Èn dit bikske wiert oos Gènker dialekt , oos dierboarste aerfoed, gekoppeld aan oos Algemene Nederlandse Standaardtaal.

Ge gót er ‘nen hielen hoop outdrèkkinge, wèùrspreuke, vergelijkinge, bastaardweerd en aa Gènker weerd èn ondekke, boeven ge zèkt: “[Hèbste van me lèeve.](#)”

Ès dat de ierste verzoameling? Nèè toch. Mesjein woal de ierste dei op dees menier ès soamegebrocht en viergestèld.

Het begos èn mee 2002 oppe stoep vier het aad gemeentenhous, doen Bèèrke Plevoets zoaliger, zwierig zag: “Hèè woas zoe griets as e gewier”.

De lèste, op het Stadsplein èn september 2017, doen er geroddeld woert ieëver e koppel dat wier zoe’ne sjikke nouwen óttoo gekocht haaë. “[Dei hèbbe nogal ploat](#)”

De auteur is door de [Erfgoedcel 'Mijn Erfgoed'](#) op een bijzondere manier gewaardeerd en gesteund.

Kamera Genk, Foto – en Digikring hielp vooral bij het fotografisch werk.

Enkele bestuursleden van de Genker dialectkring ‘Veldeke Gènk, zorgden voor een weergaloze bijdrage in de ‘[Groene Blok](#)’.

Door deze tweetaligheid kunnen de lezers die het Genker Dialect niet beheersen, er ook hun hartje aan ophalen.

Geniet er van !

Theo Achten, auteur

Veerwoerd

Voorwoord

Ja, ik ben fan van het dialect. Het maakt deel uit van mijn opvoeding. Ik ben geboren in As, maar mijn ouders waren van St.-Truiden en dus werd er thuis Truiens gesproken. Op straat werd het natuurlijk Assers en nòp school AN. Vanaf mijn geboorte was ik al drietalig.

Onze kinderen bekijken mij soms een beetje beschuldigend. ‘Jij loopt hoog op met het dialect, maar thuis hebben we altijd AN gesproken.’ Ter verontschuldiging kan ik inbrengen dat ik getrouwde was met een rasechte Genkse . (Met Hilde van André van Meng)

Nu is er een wezenlijk verschil tussen het dialect van As en dat van Genk. Als je bijvoorbeeld in As iets kwijt bent, dan ga je zoeken. Wat in het Assers klinkt als:”Ich goan zeke”. Als je in het Genker gaat “zeeke”, dan betekent dat totaal iets anders... en riskeer je een ‘gasboete’. Daarom dus !

Elk dialect is uniek en weerspiegelt de aard en het karakter van de bevolking, daarenboven is het kleurrijk, doorspekt met humor en volkswijsheden en draagt het bij tot de rijkdom van het AN.

Als je wil schrijven dat hij alles maar laat gebeuren (op zijn beloop laten) , hoeveel mooier en plastischer klinkt het dan als je zegt: “Lót de poehs mer pissee” (Laat de poes maar plassen) Met het stafrijm er bovenop.

Helaas, komt het dialect in verdrukking. De oorzaken zijn bekend. De wereld is een dorp geworden. De tijd dat huwelijken werden afgesloten door jongelui van onder dezelfde kerktoren, is voorgoed voorbij. Gelukkig zijn er mensen die het dialect koesteren, die de rijkdom willen bewaren en het doorgeven aan de volgende generaties. Een van hen is Theo Achten, de auteur van dit boek. Met een hardnekkige verbetenheid spant hij zich in om dat unieke Genker dialect te laten verder leven. Zijn boek ‘Zoe zègge ve dat’ is het zoveelste bewijs van zijn niet aflatende inzet.

Hij verdient daarvoor onze waardering en felicitaties. Zijn werk bewaakt een deel van ons erfgoed en zal nog vele generaties na ons een bron zijn om te achterhalen wie de Genkenaren waren .

René Swartenbroekx

Ènhaad

Inhoud

Titelblood
Label en logo's
Introductie
let op vierhand
Voorwoord.

- 001 Het brierke
- 002 Geenen óttoo
- 003 Kèrmeskoers
- 004 Vijf sent
- 005 De graasj
- 006 Het kókkewijfke
- 007 Pèèr
- 008 Stèrm
- 009 De sop
- 010 De swiet
- 011 Da's minsekal
- 012 Tijd genóg
- 013 Het kekske
- 014 De kaarport
- 015 De stoefkont
- 016 De kokteel
- 017 Goed geteig
- 018 Het sjoolfeest
- 019 Kool
- 020 'ne nNouwe bond
- 021 Den Oafwas
- 022 De bedóng
- 023 De konzèèr
- 024 De bel
- 025 De moerep
- 026 Dee stoof
- 027 Den tif
- 028 Goed geklid
- 029 Haaste
- 030 Kammelot
- 031 Kepot
- 032 Niks
- 033 Ooze paa
- 034 Vèsse
- 035 Wei noat
- 036 De lèste
- 037 Slibbere

De griene blok

Tijd
Wèèrspreuke
Vergelijkinge
Bastaardweerd
Aa Gènker weerd

Het Brierke

Achter Sisses bèske, bij Nieles Pier, haaë ze 'n nouw hinnewee gemoakt.
De vos woas ter al èntige kieren op bezik gewèèst.

Nouw poole, nouwen hinnendròd, '20 centemeeter diep ènne grond en
onnerhalve meeter hoehg, doo boeëve, immedim, drei dree niet te strang
gespanne pikkendròd.

"Doo zal ter woal mèt z'n kloete blijven ènhange" moulde Miel, de zoeën.
Nou mos doo vaneeges och 'n nouw brierken aan koeëme. Miel, dèè
oaventou **twie lènker haan** haa zoo dat 'ns flikke. Gezweet datter haa!
Doen 'r het woo ènhange koem Pier kiehke.

"Me, Miel, wat hèbste nou wier oangevange? Dat brierken mikt toch nie!
Dedzjie..., 't Ès hei wier van bokskloete niks..., kiehk, veel te smoal, veel
te liehg, sjeof hik en het onnerste plunkske veel te din."

En Miel ? zag nikks, me **woert roed tot achter z'n oere.**

T.A.

Hèè ès nog te stóm vier mèt e vaerke te daase.

Hij is nog te stom (dom) om met een varken te dansen

...ès nog te lee vier te ooieme.
... is nog te lui om te ademen

Zoe lómp wei 't achterste van e vaerke.
Zo lomp als het achterste van een varken

Haaste hee (brim) gefrèête, dan haaste besseme gesjeeëte.
Had je heide (brem) gevreten, dan had je bezems gescheten.
Had je dit of dat gedaan, dan had je een beter resultaat gehad.

Een goei boen moag de mee nie ziehn.
Een goede boon mag de mei niet zien.
Niet te vroeg planten. Het goede moment afwachten

Da's hei wier iet van den hond z'n kont (kloete)
Dat is hier weer iets van den hond zijn kont, (kloten)
Het trekt op niks. 't Is slecht gemaakt.

...hit er kop en kont aan èngesjoeëte.
...heeft er kop en kont aan ingeschoten.
heeft er zwaar verlies aan geleden.

't Ès hei wier bokskloete niks.
't Is hier weer bokskloten niks.
Het gaat niet. Het werkt niet. Het functioneert niet. (Ontgoochelend)

Asser e joor op z'ne kop geet stoeën, hoal ich him ter nog nie vanoaf.
Als hij een jaar op zijn kop gaat staan, dan haal ik hem er nog niet van af.
Dat hij naar de pomp loopt, ik zal hem niet helpen

't Es 'nen echde kooie pettem.
't Is een kwade = slechte
't Is een asociaal iemand, onverbeterbaar
(Petteme och peeme: haast niet te verdelgen grassoort, (kweekgras)

Oos Gènker; effenoaf uniek
Uit: Oos Gènker , van Nelly Crèvecoeur - Olyff

Geenen Óttoo.

Noo de vrigmès doen Mieke tous koem, **voel het mèt de dier èn hous.**
Wètder wat ? Dei vanne Sjjnse woere mèt den óttoo ènne mès., dei
konne nogal...!!

"Me wèchtsje, **lót tich toch niks wijsmoake.** Trien leeft op ze minst al vijf
joor mèt den eegeste jas en hoed noo de kèrk. Dei koope zich toch zoe
geen dier mesjien. Ze zijn nie **zoe aerm wei 'n lous, me ze hèbben het**
toch nie te breed

T.A..

**De kons nie de klokke looien en
tegelijk èn de persessie goeën**

Twee dingen tegelijk doen, dat kan niet.

E pèèrd geet krek zoe hel wei z'ne voerman.

Een paard gaat juist zo snel als zijn voerman.
Het resultaat hangt van de leiding af.

'n Hempelke ès zieëve kier niks.

Een handjevol is zeven keer niks
Heel weinig

Merie ès doo

Marie is daar
De maandstonden beginnen

Den oei-oei-voehgel kèmt.

De zwangerschap kondigt zich aan

Iemes iet vierknabbele

Iemand iets voorkauwen
Iets duidelijk maken wat en hoe hij het moet doen of zeggen

Bank hèbbe

Een plaats, een tafel (4 personen) om te kaarten

De groete broud spieële

Koning en dame van de troefkaart in handen hebben.

Da's sjoas hèbbe

Dat is geluk hebben

De haas 'n doeħzendste gelèk

Je had een duizendste geluk
Aan een ongeluk ontsnapt.

Da's e vies hoas

Dat is een vieze haas.
Zegt en doet onvoorspelbare dingen.
Een rare kwast.

Da's vier tieēgen 't joor (tieēgetjoor)

Dat stellen we uit tot volgend jaar.

Iet onner de mat vèège

Iets onder de mat vegen.
Verbergen, verstoppchen, vergeven en vergeten.
Dat hoeft niemand te weten.

Sjet out z'ne slóf

Kort en krachtig zijn mening zeggen

Kèrmeskoers

Mèt Kempe-kèrmes, èn de joere fiertig, krek noo den oerlog, organnezeerden de kefeeboaze 'n villookoers; 'n kèrmeskoers. Gemeenlijk koeme doo zoe 'n vijftien, twintig jong keröörs op oaf; beginnelinge, juniors, och liefhebbers noovenant den oproep.. Ze koersden dan tien twelf toeren ieëver de assewèèg van 't Park van Gènk, lengs den Hootelewèèg trèg oppe Kempen oan. Nou voert doo op 'ne kier och zoe e klee fijn moager keröörke mèt. Z'n seporters kèèkde: "Allee Brierske!! " Me, Brierske kos ze mer goed twie toeren haage, dan mosser losse, **ze pijpke woas dan al out.** Èlken toer bliefter wat langer achter. "Dèè zal noets 'n koers konne wènne" ooroakelde Bèèr vanne Klónk.
" Dat zal woal", zag Tjeu van Muus:;
"Zjefke, da's toch '**nen echde petattekeröör.**'"
T.A.

Es kort van stof

Is kort van stof
Een korte (soms) venijnige stevige zeg.

Haag de bakkes

Houd je smoel
Zwigg.

De steipen op me lijf gejoagd.

De stuipen op me lijf gejaagd.
Danig doen schrikken voor de gevolgen.

Dat kan m'nen os nie trèkke.

Dat kan mijn os niet trekken
Is veel te duur, dat kan (of wil) ik niet betalen.

Doo steet m'ne kop nie noo.

Daar staat mijn hoofd niet naar
Daar kan ik nu niet aan denken

Da's doer m'ne kop gegoeën

Dat is door mijn hoofd gegaan
Heb ik niet meer aan gedacht (vergeten)

Hit dèk 'n roei noas

Heeft dikwijs een rode neus
Is dikwijs aangeschoten, dronken, zat

Da's nie van tèl

Dat telt niet mee
Speelt geen rol van betekenis.

Oan de eegeste koord trèkke

Aan dezelfde koord trekken
Samen denken en werken voor hetzelfde doel.

Goeit oehlie op 't vier.

Gooit olie op het vuur.
Ruzie aanwakkeren

Wei ieder (ierder) wei bëèter (liever)

Hoe eerder hoe beter (liever)
Heb niet zoveel geduld.

Z'ne sjoui ènhoale

Zijn schade inhalen
Zijn verlies wegwerken

Da's (woas) kentsje boerd

Dat is (was) kantje boord
Heel nipt, of het liep mis (verkeerd af)

Vijf sent

Oets hiere vertèlle. Fiktieve noame.

Giedo en Robèr van Lieske van Poeèle gónke **wei gewènde** sondes èn Woatersjee noo de mès. **Doo woas** vaneeges toch **niks mis mèt**

Robèr vint onnerwèège toch woal e stèkske van 5 sent.(tien sentieme)
“Dat lang ich seffes oan de kèster asser kèmt vier het stielkesgeld.”

“Zooë ver ‘ns wèdde wèèmen het minsten oane kèster langt?” Ze beloeren deendaaner ‘ns, pinken ‘n eegske. **De zoak woas zoe beklónke.** Noo ‘t sermoen begos de kèster oan z’n ronde. Robèr stoek dei 5 sent èn z’n hand.”

“E kwoartsjen ès den tarief” “Ich heb nie mier.” Doen de kèster z’n hand outstoek bij Giedo , zit Giedo: ” Kèster, da’s vier oos allebee”

Waffer gezicht de kèster doen trok, doo hèb ich jómmer genóg geen fóttou van.

T.A.

Nie alles aan z’n (hier) noas hange.

Niet alles aan zijn (haar) neus hangen.

Hem (haar) niet alles vertellen of toevertrouwen.

Slóppé wei 'nen os, wei marmotte, wei e vaerke
Slapen als een os. als marmotten als een varken.
Heel vast slapen (in diepe slaap) als..... (dèè snèrkt, snurkt)

Geen oog geslóppé, Geen oog tougedoeën.
Geen oog geslapen, Geen oog dichtgedaan.
Heel slecht geslapen (onrustig)

Van e poehpken (viehstsje) 'nen donnersloag moake.
Van een scheetje een donderslag maken
Heel fel overdrijven.

Dat krijgt nog 'ne start.
Dat krijgt nog een staart.
Onaangename nasleep komt nog.

Hiemele goeën.
Naar de hemel gaan; sterven.

Bèn dat oane kat hiere start.
Bind dat aan de kat haar staart
Strooi het rond, maar dat gelooft u toch niemand.

Dat steet wei hoor op 'nen hond
Dat staat zoals haar op een hond.
Dat staat heel (veel te) dicht bij elkaar.

Doo kèmt niks van, nou nie en noets nie.
Daar komt niks van, nu niet en nooit.
Dat zal nooit gebeuren,

Nog èn geen honnerd joor.
Nog in geen honderd jaar.
Vergeet het maar.

..... ès woal nie goed snik?
..... is wel niet goed wijs ?

De Graasj

“Ooze Riehk,” zag voader, Jan van Toone, “dèè hilt nie van zwoer labeer , dèè oart nie noo z’n femielie.”

“Joeë, oaventou **liever lee dan miehg.**” voel Bèèr, ze brier, bij.

“Nou èster toch ‘n graasj oan ‘t metse vier z’ne nouwen óttoo.”

“Dat zal nogal ‘ns doere, asser alleen mer wèrk asser goesting hit.”
‘nen Hielen tijd ternoo, woas dei graasj toch hielegans vèèrig. Bèèr koem ooch kiehke.

“Mè, non-de-djie, Riehk, dat hèbste sjoen gelapt ! Zoe fijn oafgewèrkt; **dat moet ich tich noogèève.** De ziehs woal, **asten ieëver den hond kons,** konsten ooch ieëver z’ne start.

T.A.

Iemes iet noogèève (Dat moet ich him noogèève.)

Iemand iets nageven (Dat moet ik hem nageven)

Zijn houding of daad bewonderend goedkeuren.

Asten den onnerbènnel këns, moogste mètkalle.

Als je de grond van de zaak kent mag je meepraten.

Geen uitspraak zonder inzicht (uitzicht

Iemes iet opbènne.

Iemand iets wijsmaken
Doen geloven wat niet kan.

Iemes z'n aerte wille poole.

Iemand zijn erwten willen peulen.
Zich in de plaats stellen van iemand anders en zijn opdracht willen overnemen.

't Ès maer din (dinne..., dinnekes)

't Is maar dun (dunne..., dunnekes)
't Is maar poverkes. Het stelt niet veel voor.

Dat kèmt van 'ne lange baerg

Dat komt van een lange berg.
Dat laat lang op zich wachten. Blijft aanslepen

Het geet de goeie kant op.

Het gaat de goede kant op
Het betert.

Moeste nog goeën hoeie ?

Moet je nog gaan hooien ?
Vraagt men aan iemand die vroegtijdig snel wil vertrekken.

't Zal de kintsje voore.

... aanpassen aan moeilijke omstandigheden.

Iemes onner z'n douve sjete

Iemand onder zijn duiven schieten
Iemand zijn lief proberen te veroveren.

Oos dialekt; d'r ès geen sjoener taal
Ooze WWW.dialectingenk.be

Het Kókkewijfke

Hit ècht bestoeën. Hiere man woas 'nen echde goeie bekker Z'n boeëterkókke woere nèrgét bëèter. 't Kókkewijfke voert elken doag mèt de villoo mèt 'ne volle kerf kókke noo de stoasie óm dei kókken oan de koolpètters te verkoope oppen trein van Mezeek noo de drei Gènker pètte.

'ne Frang het stèk, en as het kezem woas, zès vier vijf Frang. **Ze kos het dan nie bijhaage.**

Op 'ne kier zoet e medammeke mèt veel sjie-sjie tèsse dei kómpels.

Boeëterkókke out dèè kërf, woas hier zoe te ziehn, **toch wat min.**

" Ik heb liever speculaas of een suikerwafel"

"Dat geet nie, medammeke, dat hèb ich nie bij. **Dat konder onner oer sjoehn sjrije.**

Tenaanere; **liever kikskes wèère nie gebakke.**

T.A.

Dat wieëte m'n klömpen och

Dat weten m'n klompen ook.

Dat weet al iedereen.

Met die raad, raak ik ook niet vooruit

Vèèrig gemoakt tèsse sop en patatte.

Klaargemaakt tussen soep en patatten (aardappelen)

Een kleine opgave vlug afgemaakt

Dèè ès oarig doer de tek (de boene) gevalle.

Die is aardig door de takken (de bonen) gevallen. Die is fel vermagerd

Dèè hit niks op z'n lep.

Die heeft niets op zijn lappen.
Heeft geen (nooit) geld op zak.(onvermogend)

Ve wèren aad as ver nemie wille lache.

We worden oud als we niet meer willen lachen.
Lachen is meer dan gezond.

Ze hèbben doo wier iet te bakke gemoakt.

Ze hebben daar weer iets te bakken gemaakt.
Hebben daar iets uitgespoekt dat niet door de beugel kan.

Lengs het pètsje gepist hèmme

Naast het potje pepist (geplast) hebben
Zijn (is) vreemd gegaan.

Da's iemes en niemes

Dat is iemand en niemand
Persoon zonder invloed (nog minder dan een ‘jan-met-de-pet’)

Nog ieëver d' èèrd ligge.

Nog boven de aarde liggen
Gestorven, maar nog niet begraven

Hij speelde fijn goare

Hij speelde fijn garen
Ging op een slimme manier te werk

Dat wèt God noch goeie mins.

Dat weet God noch goed mens.
Wie zou dat dan wel kunnen weten?

Dèè liehgt datter stinkt.

Liegt dat hij stinkt

Pèère

Oppe verjoordoag van Merieke van Lènskes hiere man, haa ze knijn èn kriekbier mèt bloo gedriehgde proume vèèrig gemoakt.

Nou woo ze doo gestoofde pèère bij serveere. Ze wis dat Frenske, hiere man, dat zoe lekker vont.

Ze sjikde Lieske, hier kleenste dochterke het freetweeken èn vier vijf sjoen pèère te hoale. Doen het toch wat lang achterblieëf, gónk Frenskens 'ns kiehke.

"Pa, ich zien hei toch geen pèère..."

Lachentaere zag Frenske:" Dat zal woal, wèchtsje, hei zilste dei nie vènne, **de ziks pèèren onner 'nen appeleboom."**

Och wat..., dei twie beem stoeën och zoe kort bijeen.

T.A.

Kèmt van 'n koal kèrmes trèg och tous.

Komt van een kaal kermis (terug of thuis)

Is fel ontgocheld - geen resultaat geboekt

Zoe griets as (wei) e gewier

Zo fier als een geweer

Apetrots zijn

De wèts maer noets wei 'n kou 'nen hoas vingt.

Je weet maar nooit hoe een koe een haas vangt

Je weet maar nooit hoe het afloopt

De zoags mich de oere van m'ne kop (oaf)

Je zaagt me de oren van mijn kop.

Aanhoudend gezeur

Pèren onner 'nen appeleboom goeën zikke.

Peren onder een appelboom gaan zoeken.
Zoeken waar het niet te vinden is.

Den hannekensnèst outmèste.

Den hannekensnest uitmesten.
Allerlei rommel opruimen.

Da's geen hoor snije.

Dat is geen haar knippen.
Dat is een lastig karwei (moeilijke opgave)

Liever kiskses wèère nie gebakke.

Liever koekjes worden niet gebakken.
Wees maar tevreden met wat je hebt of krijgt.

Doo kan ich kop noch start aan krijge.

Daar kan ik kop noch staart aan krijgen.
Daar versta ik niets van.

Nou heeget sjóp sjijt.

Nu heeft het schaap schijt, (buikloop)
Nu zitten we in de rats. Wat nu aangevangen ?

Mèt waste hanteers, wierste besmeerd.

Met wat je hanteert, wordt je besmeurd.
Je wordt vergeleken met wie je omgaat.

Doo ès hèdder noch spèdder oan

Dat is nog volledig, nog niets van gebruikt.

Hit geene noagel vier oan z'n kont te kretse.

Heeft geen nagel om aan zijn gat te krabben.
Een onbemiddelde bluffer heeft geen....

Da's vier de poete te brèke.

Dat is om de benen te breken (lichamelijk letsel)

DE STÈRM

“Hei, Lewie, minsgenooië, het die nogal lillek dieëze nach, zoe ‘ne stèrm, noets mètgemoakt. Toeres niks kepot gewaad?

“Nèè, Door, tot noutou niks gewoar gewoere. Ooze Nand belde ènne viernoen mèt de tijn dat het bij Dree vanne Spèn oarig hit housgehaage.”

“ Dat kan ich mich vierstèlle, èn dei vloake hee hit de wènd vrij spieël.”

“Nand zag dat het doak vanne sjob vòrtgevloeëgen ès en dat de hinnesjoul 30 m oppers onnerste boeëven ènne freeftee likt. De bliksem ès op dèèn aaë linneboom èngesloeën. ‘nen Dikken tak vanne noeëteboom ès oppe pèèrstal doalgekoeëme.”

“Dedjie, Door, dèè hit nogal sjoai, nou zitter tegelijk ènne boenen en èn de petatte. Dat geet him ‘nen oarige sent koste. Veel hèlp vanne geboere moeter nie verwachte.”

“ Dat zal woal, zoe ‘ne grienen iergistere. Dree dèè altoes e knepke èn twieë bit, zal oarig moeten oafdokke, doo konste van opoan.”

“ ’t Ès Dree nie alleen, z’n vroo, ‘n echde kanai van e wijf, dei niks liever deet as riezing stieëke, zit nou och mèt de haan ènne hoor. Nou zal ze minner zwetse.”

“Maer goed och dat het nog nie aerger ès. Hèè zit er toch mer mèt.. ’t Ès al aerg genóg. Ich zoo toch nie gèèn èn z’n plak wille zijn.

“ Nog mer goed och, dat bij oos nog al oalek en goalek ès.”

“ Joeë, god-zij-dank.”

T.A.

Wieveel gezagdes zoorder èn dees dialoog konne vènne?

Het likt oppers: ligt verder weg.

Gewoar wèère. Gewaar worden (aan den lije ondervinden)

Hit lillek housgehaage. Danig te keer gegaan met schade.

Hit vrij spieël. Heeft vrij spel; doet zoals hij zelf wenst en wil.

Ènne boenen en èn de petatte zitte.. In de penarie of moeilijkheden zitten.

E kneppen è twie bijte. Een 5 centiemenstukje in twee bijten; super zuinig.

'ne Grienens iergistere. Een gierig en onaangenaam persoon.

Doo konste van opoan. Daar kun je zeker van zijn.

Riezing stieëke. Ruzie uitlokken, stoken,

Mèt de haan ènne hoor zitte. Niet dadelijk een oplossing vinden

Hèè zit er mèt. Hij zit in nesten (moeilijkheden)

Nie èn z'n plak wille zijn. Liever hij dan ik.

Zoe zègge ver dat nogal 'ns dèk.

Ich woen **tous**, dich woens **toeres**, hèè, zij, het woent **tinnes**, vèè woene **tous**, gèè woent **toeres**, zij woene **tinnes**.

Hèbbe Ich **hèb** (hèm), dich **hèbs**, hèè, zij het enz. **hit**, vèè, ver, mer **hèbbe** hèmme., gee **hèbt**, zij hèmme, **hèbbe**.

Ich **haa**, dich **haas**, hèè **haa**, vèè **haaë**, gèè **haat**, zij **haaë**

Zijn Ich **bèn**, dich **bès**, hèè **ès**, vèè **zijn**, gèè **zijt**, zij **zijn**.

Ich **woas**, dich **woers**, hèè **woas**, vèè **woere**, gèè **woert**, zij **woere**.

Wèère (worden) Ich wèèr, dich wiers, hèè wiert, vèè wèère, gèè wèèrt, zij wèère

Ich **woer**, dich **woers**, hèè **woert**, vèè **woerte**, gèè **woert** zij **woerte**

De Sop

Toon van Jan van Riehke wèt zótterdigs nie goed wat oanvange.
“Goeën ver noo de Vènnestrót noo de maert? Asder nie gèèn mètgót,
blijfder mer tous” zitter dan gemeenlijk tieëge Betsje, z’n vroo.
Oppe maert kèmter altoes woal e koppel bekènden tieëge.
Dèè zótterdig, kèllig, miehzerig, mistig, rèègenechtig, klammig noat ..., ge
kent dat wèèr allemool goed genóg.

Kèmter Zjef vanne bekker tieëge..., kalle...!
“ Be, Zjef, **wat e kód wèèr!**”
“ Me, Toon, **'t wèèr ès goed, me de minse doehge nie.**
“Awoal, Zjef, mersie vier het kómplement.”
Bitsje dieper de strót oaf, vinter Remie, ‘nen aaë sjoolkammeroad mèt z’n
Trieneke, rizzeneerentaere mèt ’n aaner koppel. Midden oppe wèèg vilt
Toon **mèt de dier èn hous** en zit:
“Zèk, minse, geleef toch mer nie al wat Remie och **èn d'oere bliehst.**”
“Toon, jóng, ich liehg alleen as ich kal.”
“Dat ès 't him zjus, deine **bebbel stœet noets stil**”
Zèk, Toon, **gank noo toeres, seffes ès d'n sop kaad.**”
“Da’s krek goed, dan hoehg ich ooch nie te bloeëze!”
Oan het snópkroamke keept Toon ’n tiehtsje kebabbelkes. Van het vrooke
krijgter e stek van tien sent trèg.
“Dat is het begin van een miljoen” meent het medammeke.
“Nèè, nèè, dat ès d’ ierste tien sent vier m’ne pof te betoale.”
Goed gezind tsjókde Toon op hous oan, want het woas tijd,
op tóffel wachtde z’n sop.

T.A

De kons bèter 'n hin liere pisse .. as...(bvb) het wèr vierspelle.

Je kunt beter een kip leren plassen ... dan...(bvb) het weer voorspellen
Je hoeft er niet aan te beginnen, het zal je nooit lukken.

Doo hingt stront oane knikker.

Daar hangt stront aan de knikker.
't Is niet zuiver op de graat; er melden zich al moeilijkheden.

Iemes èn z'n sop speië.

Iemand in zijn soep spuwen.
Vernietigend uithalen naar iemand zijn werk. (Mondsgewijs afbreken)

Iemes trèg èn ze kot joage

Iemand terug in zijn kot jagen.
Iemand ernstig terecht wijzen. Hem op zijn plaats zetten.

Joeë, mèt een bel oan.

Ja,.... met een bel aan.
Ja,dat geloof ik niet.... is ongeloofwaardig

.... mèt hoor op.

....met haar op: met veel fouten
Ich kal Gènker mèt hoor op.
Ik spreek Genker met veel fouten.

Ve goeën melèt moake (mijnwerkersuitdrukking)

We gaan onze knapzak aanspreken, 't is schafttijd.

Eege stóf stinkt.

Eigen stoef stinkt
Aan ongeremde zelfverheerlijking zit meestal een reukje.

Hèè (zij) loet zich èn z'n (hier) toeht (koarte) kiehke. (loere)

Hij (zij) liet zich in zijn (haar) puntzak (kaarten) kijken (loeren)
Gaf zijn standpunt of argumenten op voorhand prijs.

Da's 'n echde gezèt

Dat is een echte gazet.
Denkt alles als eerste te weten en bazuint het overal rond

De Swiet

Rooske van Zjef van Zanderke woas oane kèrk noo de swiet goeën kiehke doen de dochter van de netoares tródde. Vol bewonning vertèlden het:

“Sjiek dat het woas! Twelf groete eense óttoos mèt sjeföör , ‘ne breeë roeie leeper tot boeëven oppe trappe vanne kèrk en zoe weier tot oan de trappe van den altoor . De mans, allemool èn pittelaer, ... “Da’s ‘ne billentikker och ‘ne kontekletser” jende Zjos hier brier. “ ’ne Grijze boushoed èn hin hand, en oane kroag van hin himme e zijë non-de-djuuke en zwarte lakkee sjoehn onner ’n grijs-zwart gestreepte brók

“Me de vroolie, dei haader moete ziehn! Allemool èn swarree en ‘nen hoed van [hei tot gins](#)”

“Joeë” zag Zjef, “[Dei konne zich dat permeteere, dei hoege nie op ‘ne frang te kiehke, dei hèbbe ploat mèt heep](#), Hèbbe mier meljoenen as ich knepkes.

“ Vèè zijn och getròd, he moeder, zonner swiet ..,swarree... en sjappoo buus.”

T.A.

D'r zit niks aaners op.

Er zit niets anders op.

Een ander oplossing is er niet.

Dei liggen èn't midde van 't bèd.

Die liggen in 't midden van het bed

Worden beschermd, bevoordelijgd, genieten van alle aandacht.

Dèè kiehkt nie op 'ne frang.

Die kijkt niet op een frank
De prijs is niet zo belangrijk voor wat hij wenst.

Allee, onner de viet out !

Allee, onder de voeten uit !
Je loopt in de weg. Je hindert me.

'ne Lekkere vieroerekant (-kentsje)

Een lekker boterhammetje als vieruurtje.

Ich viel m'ne règ nemie.

Ik voel mijn rug niet meer.
Het gevoel van een geradbraakte rug.

Dèè misoart nie.

Die mist de aard niet.
Heeft ook de familiale eigenheden.(trekken)

Kèmt out het eegeste nèske.

Komt uit hetzelfde nestje.
Je herkent in hem zijn familie (afstamming)

Ze hit zich out medel geroosd.

Ze heeft zich uit model gewrongen (gespeeld)
... is in verwachting.

Vier mich out, och ich voar dich de gezèt èn.

Voor me uit, of ik rijd je de krant in.
Uit de weg of ik rijd je omver.

Dat ès him 'ne nommer te groet.

Dat is hem een nummer te groot.
Dat is boven zijn pet, dat kan hij niet aan
Dat is boven zijn bevoegdheid.

... viert mèt 'n rammelkaar

... rijdt met een rammelkar.
... rijdt met rommel

Minsekal

Bij Zjaak vanne Sjrier zoete ze soamen oan tóffel vier den ooveskos.
Mèt kèmt Lieske, deaadste dochter, dei al getród woas, bénne.

“Nou moet ich óch iet zègge. Doen ich bij de slachter boute koem, sprikt Merieke Sleegers mich oan..”

“ Zèk, Lieske, hèbsten ’t al gehierz? An van Jan vanne Sjieper, dat zoo toch trooë mèt dèè jóng van Diepenbieëk. Nou vertèlle ze dat het **èn pesiesie ès** van ‘nen aanere. Zoo dat konne woer zijn?”

Hèbste vanzelèève!” hikde moeder èn.

“Zèk, Lieske, vertèl dat toch maer nie wijer, da’s mer minsekal. **Haag dèè kal mer doed.**”

T.A.

Lót mer gewèère

Laat maar geworden
Laat maar rustig doen, niet ingrijpen.

Hit 'ne sloag vanne mieële gehad.

heeft een slag van de molen gehad
...vangt ze wel, doet dwaze dingen.

Blijf masjenist en stoeëker van d'n euge treinsje.

Blijf machinist en stoker van je eigen treintje
Beslis zelf over je eigen doen en laten

Gee vèt oppe kneék hèbbe.

Geen vet op de knoken hebben.
Heeft de financiële middelen niet.
Is graatmager

Lót dèè maer potkaere (potkaare)

Laat die maar.....
als een eenzaat zijn huishouden beredderen.

De moes d'n haan vrijhaage.

Je moet je handen vrijhouden.
Ongedwongen, ongebonden onafhankelijk blijven.

Lót de poehs mer pisse.

Laat de poes maar plassen.
Laat maar doen, gebeuren, geen zorg over maken.

Zich op z'ne kop lótte sjijte.

Zich op zijn kop laten schijten.
Met zich laten sollen (vernederen, beledigen)

Da's kal vanne minse.

Dat is praat van de mensen.
Straatpraatjes, wat is daar van waar ?

Wérkt op z'n doehzendste gemoakske.

Werkt op zijn duizendste gemak (dooie gemak)
Trager kan niet

Doo hélpt gee moeieren aan

Daar helpt niets meer aan.

't Ès e zibbedijeske

Is niet al te snugger.

... ès nog nie driehg achter z'n oere.

.... Is nog niet droog achter zijn oren.
... mist nog de nodige ervaring (is nog te jong)

Týd Genóg

Kènder Klemoa Tijdgenóg?

Wei koem 'r oan dèè bijnaom?

Hiel simpel; Klemoa koem 'ne zelde kier èrget op tijd. Asser sondes mèt ze zèster en z'n twie briers noo de hoemès trok, woeren dei al vertrokke. Hèè mos dan z'n krevat nog tegoei kneepe, z'n sjoehnstartele nog bènne och de baan van z'ne villoo bijpómpe.

Dis..., te loat. Oppe pèt haater och al dèkker 'n boete moet betoale...; te loat...!

Me doen hèè mèt den trein noo Mezeek woo, boeter ze liefke den ierste kier tinnen góñk opzikke, hierden 'r oan de stoasie van Woatersjee: tsjoek..., tsjoek..., tsjoek. Wat zoehgter? De roei lamp dei oan den achterste wegóng hóng te bengèle.

"Miljaar, nou hèbbe ze nog gelijk och. Klemoa Tij-genóg. **Kalf dat ich bèn**, kóm altoes ieëveral te loat. Zoo ich dan **vier altoes 'nen ieëzel blijve?**

T.A

Dèchtig vanne gèèrd krijge.

Er duchtig van langs krijgen.

De levieten gelezen krijgen. Een pak rammel krijgen

Doo's geen hous mèt te haage. (houshaage)

Daar is geen huis mee te houden. (huishouden)

Daar is niet mee te leven.

'nen Drae rond z'n oere gèève. (krijge)

Een draai rond z'n oren geven (krijgen)

Een oorvijg geven (krijgen)

Rap mèt den tand ès rap mèt de hand.

Rap met de tand is rap met de hand.

Als de boer een nieuwe knecht in dienst nam, liet hij hem mee aan tafel zitten.,

At hij vlot, dan was de boer overtuigd dat hij ook vlot zou werken.

Hèè hit de biehst outgehange.

Hij heeft de beest uitgehangen

Hij heeft zich schandalig gedragen

Doo kriëgste grien hoor van.

Daar kriëg je groen haren van.

Frustrerend, problemen die aanslepen of zich herhalen.

Geche wei 'n spèrrigkou.

Hijgen zoals een spurriekoe..(hyperventileren)

Hijge wei 'n kaerp.

Hijgen als een karper. Naar adem happen

Da's ooch de kop nie oaf.

Dat is ook de kop er niet af.

Is niet overdreven duur

Dat kan diene. (nie diene)

Dat is bruikbaar onbruikbaar

D'r ès nou 'ns niks aan te ziehn

Daar is nu eens niks aan te zien.

Sjieke hieré sjieke zoake, wèème ze nie hit liet ze moake.

Chique heren chique zaken, wie ze niet heeft laat ze maken.

Doen pisso plasse woert, begos het hiel gezeek. (Bond zonder naam)

Toen pisso plassen werd, begon het heel gezeik.

Toen ze alles beter en chiquer wilden, begon de ellende

Hèè es goed verziehn van poeten en oere.

Hij is goed voorzien van poten en oren.

Heeft een goed gevormd lichaam

Het Keiskske

Achteroan èn oos strót loehge de reste van 'n aa hinnesjoul. De jing speelden er al 'ns èn.

Het gelèèg van Lewieke en Merie woas al lang oafgebroeëke. Zjoske, e kinskènd van Lewieke rappeleerde zich doo nog iet van.

Èn den opgank van e joor stillekes haa Lewieke 400 keiskskes gekocht... Ze sjiepten ènne stal onner 'ne groete, platte, zènke keegel mèt 'n staerke lamp vier de waermde.

Op 'ne kier woere de jing ènne stal geroakt. Zjoske kos e keiskske te pakke krijge...., ze wooë dat lötten drènke. Ze haaë zoe hin bès gedoeën dat het keiksken **hiemele woas**.

Merie woas **roozetig**; e keiskske dat woere 300 eeër, zoe telde Merie dat. Ze krieëg Zjoske te pakke...! Dèè woert doo **oarig èngesmierz**, 'nen drae rond z'n oere, hèè **krieëg oarig vanne gèèrd**. Zjoske, kèkentaere wei e **vaerke**, op hous aan.

Merie en Zjef hèbbe doen **efkes weerd gehad**."Moeste Zjoske zoe e pak rammel **lange** vier e keike, dat hiehgstens 'n stom hin kan wèère!"

T.A.

.wei sjoen: **van boute blinke, van bènne stinke**.

Hoe mooi,zoals schoenen, van buiten blinken, van binnen stinken. .
Schone schijn bedriegt Witgekalkte raven

'ne Stedent boot 'n hous mèt blokke (blèk) en den oafvoer mèt bouze

Een student bouwt een huis met blokken en de afvoer met buizen

Hèè ès doer de maan gevalle

Hij is door de mand gevallen
Kandidaat gesteld, maar niet verkozen

Da's hannekesnèst

Dat is hannekensnest
Dat is waardeloze onbruikbare prul.

Selie, en de wènd van achter

Salue, en de wind van achter.
Salue, en trap het maar af.

Er goeddoehn van hèbbe.

Er goeddoen van hebben
Het heeft deugd gedaan . 't Was aangenaam....

Kalf blijfste mer e joor, ieëzel ,de gans lèeve.

Kalf blijf je maar één jaar, ezels, je ganse leven.

't Ès 'ne zeemelekneeper

't Is een zemelenknoper
Een vitter (pezenwever) tot in het absurde, oneindige.

De zoos ter hieën van krijge.

Je zou er horens van krijgen
Het groeit je boven de kop. Je kunt het niet meer aan.
Om gek van te worden.

'n Goei zwai èn hèbbe.

Zat; te veel gedronken

Kan zoupe wei 'n echel.

Kan zuipen zoals een echel.
Bier drinken tot hij bolrond staat (overmatig drinken)

Kènt er zoveel van as 'n kou van safroan èète

Kent er zoveel van als een koe van saffraan eten.
Kent er ook helemaal niets van.

De Kaarport

Kaatsje van Gus van Pooliske haa den dieplom van haanelaezenjöör gehoald en het haa drek '**n goei plak gekrieëge**'. Ze rijbewijs stoek och al èn 't sekosjke. Hier groetaars haaë bijeengelagd en bij Geert van Lieske 'ne goeien ókkoazie gekocht.

Gus monteerde aan de sjop, boe z'n karravan èn stont, 'ne kaarport vas.
Doen 'r vèèrig woas koem Poolisken 'ns kiehke.

"Goed gemoakt ! Me de hèbs vrijtou oafval."

"**Niks aan te doeñh**, ich gón dat bijeen rammeseere, dat goei ich toch nog nie vort."

"Mèt zoe 'n knebbelkes, dei **konne toch nemie diene...**, dan te lank, te kort, te dik, te din, stoeök dat toch op. **Vórt mèt de nès.**"

"Och, voader, doo oppen hoottast **frit het toch och gee broed**.

T.A.

Ze zijn vanne strót oaf. (een onnerkoeëmen hèbbe)

Ze zijn van de straat af.

Ze zijn gehuwd en wonen onder hun dak

(Ze hebben een dak boven hun hoofd.) .

Ve goeën noo loake kermes.

We gaan naar laken kermis.

We gaan slapen.

Dèèn hiering krijgste zoe nie gebroeië.

Die haring krijg je zo niet gebraden.
Op die manier zal het niet lukken.

Dèè bezeekst tich boeste bij stees

Die bezeikt je waar je bijstaat
Is een gewiekste geslepen bedrieger

... Wilt leeg zek outsjèdde

Wil lege zakken leegschudden
Denkt dat daar nog iets te rapen valt.

Dat geet (dat zal) dich nog zoer opbrèèke.

Dat gaat (dat zal) je nog zuur opbreken.
Daar zal je nog spijt van krijgen.

... hiert mer aan eene kant.

... hoort maar aan een kant.
houdt alleen rekening met wat hij (zij) ... graag hoort..

Da's geene kal wèèrd.

Dat is gene praat waard.
Het is het niet waard om er over te praten

Dèè gónk 'ne gank.

Die ging een gang.
Die vertrok hals-over-.kop (zeer snel)

Hèbben 'n oarige zwai gekrieëge.

Hebben een aardige zwaai gekregen
Een ferme nederlaag moeten slikken.

Da's 'n zwik van e wècht.

Dat is een groot slank meisje.

Dèè ès op z'n tóng gevallen.

Die is op zijn tong gevallen
Kan of wil zijn gedacht niet kwijt (zeggen)

De Stoefkont

De wichter van Berta van Tentsje en Nest hiere man, woere [vanne strót oaf](#).

Wei gezagd: [het hous out](#).

Ze kochden 'n Aad klee gelèèg. Berta strooiden allekanten out dat ze dat hiel medern gónke renooveere.

"Dat kost nogal geld!" koem ter elkes kier bij. Stèl och 'ns vier: 7 bennediere van 500 € 't stèk, 'ne nouwe sefaasjkieëtel van 3100 €, nouw vinsters, pleveeë van 40 € de m² Dan koem gemeenlek...: 'ne zècht...

"[Dat zoo oozen os nie kunnen trèkke](#)" riplekeerde Sieke, hier nouw geboervroo.

"Hèbste dan vrigger zoe 'n goei doaghier verdiend doenste gónks wassen en sjròbbe bij den aptieker ?"

Tinnes goehf Sieken oaf ."Dei Berta, 't ès 'n [echde stoefkont!](#)"

"Ze hit het van de aerfenis van Nest z'n aars. Wètste wat Sieke ? 't Ès toch maer '[hèb van krijg.](#)' [En doomèt woas de kal out.](#)

T.A.

***Zoe lómp as 't pèèrd van Kristis , 't woas 'nen ieëzel, maer,
(Hèè gebreikden him as taksie)***

Zo lomp als het paard van Christus, dat was een ezel, maar Hij gebruikte hem als taxi

Heel lomp of dom, maar toch nog nuttig.

Ès geloiae wei 'ne moulieëzel

Is geladen als een muilezel
Veel te zwaar geladen, overladen

Op het vaerke zitte

Op het varken zitten.
Weet niet wat aanvangen, heeft geen oplossing.

D'r zijn zoaken dei oan 't licht koeëmen as het dónkel wiert.(ès)

Er zijn zaken die aan 't licht komen als het donker wordt.(is)
De waarheid komt uiteindelijk toch uit.

As 't kalf verzoeëpen ès, moet... de kou vanhaer gedèkt wèère.

Als 't kalf verdrunken is, moet de koe opnieuw gedekt (bevrucht) worden.
Te laat, je moet herbeginnen als je verder wil.

Hèè moet och maer iet mier piddig ènne pap riere.

Hij moet ook maar wat meer pudding in de pap roeren.
Wat meer energie in het werk steken.

Iemes zand èn d'ooge strooë.

Iemand zand in de ogen strooien
Beletten dat hij achter de waarheid komt.

Hit z'n oogen (nie) èn z'n moal zitte.

Heeft zijn ogen(niet) in zijn zakken zitten.
Geen aandacht schenken. Ziet de ernst van de zaak niet in .
Heeft alles gezien, vooral wat hij moet zien.

Dèè ès tamboer-mazjoor vanne honskloete fanfaar.

Die is tamboer-majoor van de hondskloten-fanfare.
Zegt niet veel. Kan over niets meepraten

... ès nie op z'n (hier) moul gevallen.

... is niet op zijn (haar) mond gevallen
... heeft dadelijk een antwoord klaar.

Dèè kan ze bakkes nogal oafspieële

Die kan zijn grote mond nogal afspelen.
Grote ongevraagde uitleg geven

De Kokteel

Treeske van Zanderke haa 'n serie koeëklèsse gevolgd, oangeboeie doer de KVLV.

De lèsten doag, e bitsje feestelek begonne, lierde ze 'ne kokteel te mikse. Ze kos het, zieëker wieëte. D'r woas niks aan te doehn. Op e klee feeske zoo ze zoe 'n drankske vèèrig moake. Ze kladsde wat kloore, Martini, konjak, setroensap sjouwmijn en wat kreië bijeen en loet dat efkes trèkke. **Griets wei e'ne poohoan** sjèdde ze de glèèskes vol.

Santee...! Hier zèster mos hoeste, hiere vent, z'n kèèl sjroape, en hier brier diep ooieme...

Waarke zag: " Zèk Treeskle, wat hèbste hei bijeengekladst?

't Es nog te slech vier èn 'nen ieëzel z'n oere te sjèdde!"

T.A.

Dèè hit zwieël onner z'n aerm.

Die heeft eelt onder zijn armen.
Heeft het werken niet uitgevonden.

Hèè ès nog goed bij ter zijne.

Hij is nog goed bij zichzelf.
Nog goed bij bewustzijn . Is zich nog goed bewust.

Bèèén helpt hei nie, hei moet de zeekton koeëme.

Bidden helpt hier niet, hier moet de aalton komen.

Hier moet degelijk bemest (gewerkt) worden .

Wèème bij den hond sliept, krijgt van z'n vlie.

Wie bij de hond slaapt, krijgt van zijn vlooien.

Overdracht van minder goede gewoonten en normen.

Asder verhoust, geet gemeenlek iet kepot.

Als U (je) verhuist, gaat er gewoonlijk iets stuk.

Dingen die onvermijdelijk samengaan.

Dèè hit altoes 'n oeëpe kont.

Die heeft altijd een open gat.

Laat de deuren altijd open staan.

'n Kat dei sliept, kretst nie.

Een kat die slaapt, krabt niet.

Moet je gerust laten.

De pijp out zijn.

De pijp uit zijn

Plots vertrokken, verdwenen

'n Onnèttig kènd lang hoaver voeiere.

Een ondeugend kind lange haver voeren

Een deugniet een pak op zijn broek geven.

Ter vanonner mouze.

Er onderuit muizen

Wegwezen

Doo hoalter z'n snout vier op.

Daar haalt hij zijn neus voor op.

Daar wil hij niet aan meedoen, vindt het maar niet

Dialekt, oos ierste moedertaal-

Het intiemste erfgoed dat ver hèmme.

Theo Achter

Goed Geteig

Het hous lenglus dei vanne Boskant woas verkocht oan e jónk koppelke. Ze woeren ènne wier óm dat op te knappe. Op 'ne zótterdig viernoen hierden hinne geboer al 'nen hielen tijd: kets, kets, tek ,tek...Zjhaar gónk toch 'ns kiehke. Joonas woas onner oane graasjpoert e kieëtsjen aan 't beetele vier het daermke van den ieëverloop van de nouwen ellentrikke boiler noo boute te leeë. Zjhaar zoehg wei Joonas mèt 'n hèèmerke van 400gr en e beetelke van 20cm lank en twie sentemeeter breed perbeerde doer dèèn helle betóng heen te kappe. Zjhaar dabden efkes achter z'n oer en zag: "Kóm effe mèt, ich zal dich 'ns goed geteig lange, want **zoe krijgste dèèn hierung nie gebakke.**"

T.A.

Dat woas plank mis.

Dat was plank mis.
Dat was helemaal fout

Liere moakt lee, wérke moakt zoalig.

Leren maakt lui, werken maakt zalig.
Alleen met werken kan je zalig worden

Da's 'ne grienen iergistere

Dat is een groene eergisteren.
Dat is een onsympathieke dikke egoïst

Zich de hort op moake.

(geen letterlijke vertaling)

Maakte zich onder de voeten uit (vertrok)

Iemes out de knoop helpe.

Iemand uit de knoop helpen.

Iemand uit een benarde situatie helpen.

Doo vèègter z'ne boeiem oan .

Daar veegt hij zijne bodem (achterwerk) aan.

Daar trekt hij zich niets van aan. Dat zal hem geen zorg wezen

Hit geene noagel im oan z'n kont te kretse.

Heeft geen nagel om aan zijn gat te krabben

Bluft, maar is onbemiddeld.

Dat (pèèrd) hit z'ne poosen al gehaage

Dat (paard) heeft zijn pasen al gehouden.

is zeker ouder dan 12 jaar.

De vaerke loope mèt stroei ènne moul, 't geet rèègene.

De varkens lopen met stro in de muil, 't gaat regenen.

Al plagend tegen een jonge gast, die een sigaar rookt.

Geen vodden ènne bicht vertèlle

Geen vodden in de biecht vertellen

Rechtuit, openhartig zijn.

Steet bedeene wier op z'n stekke

Staat seffens weer op zijn stokken (benen)

Zijn krachten komen stilaan terug

Hit ooge mèt stert

Heet ogen met staarten

Ziet alles, niets ontgaat hem

Haag tich goed

(Da's goed tieëgen het valle)

Houd je goed: (Dat is goed tegen het vallen.)

Sjoolfeest

Het kinskènd van Robèr van Stieneke **woas as ter diehvel** im teneelkes te fantezeeren en te spieële. Het volgde dan och diksie-lessen aan de akkadeemie óm perfekt te konne kalle. Zènge, dat hierde doo vaneeges och bij.

Doen het dan sjoolfeest woas, haa Finneke och 'n groete rol èn het teneel.

Robèr en z'n femielie feestten och mèt. Doen 'r ze Finneke zoehg en hierde, , **voel z'ne mond woagewijd oeëpe**. Hèè **wis nie watter hierde en zoehg**. Nie te geleeve dat zij Finneke dat zoe goed kos. **Griets wei 'nen hoan** hoeler het wèchtsjen èn d'oog.

"Kiehk", zag 'r tieëge z'n dochter

"**Dat misoart nie**, krek oos moeder, dei zóng och zoe gèèn en vertèlle dat dei kos, **ze draede hier hand nie im vier iemes 'n oer aan te naeë"**

Me wei ze Finneke teneel kos spieële, nèè, dat kos niemes.

T.A.

Hèè vilt ieëver kiskenoate.

Hij valt over onbenulligheden.

Vitten over pietluttigheden.

Doo hèb ich kaad noch waerm oan.

Daar heb ik koud noch warm aan.

Daar heb ik geen voor- noch nadeel aan.

't Es 'n groete lantèèn mèt e klee lichtsje.

't Is een grote lantaarn met een klein lichtje.

Veel grote praat met weinig rendement (weinig verstand)

Ich zien liever z'n varsen dan z'n tiene.

Ik zie liever zijn hielen dan zijn tenen

Ik zie hem liever vertrekken dan komen.

Hèè ès (woas) vier de kop geloope.

Hij is (was) voor de kop gelopen.

Hij is beschaamd; wist niet wat antwoorden.

Dei hèbben iet èn hin snout

Die hebben iets in hun snuit.

Die hebben denkelijk loense plannen.

Doo likt den hond gebonne.

Daar ligt de hond gebonden.

Dat is de kern van de zaak (probleem)

Mèt iet te koop loope.

Met iets te koop lopen.

Wat hij beter niet zou uitbazuinen.

Dat zal hei geen vaerf pakke.

Dat zal hier geen verf pakken.

Dat zal hier niet doorgaan

't Es zoe lank as 't breed ès.

't Is zo lang als het breed is.

't Is ook hetzelfde,(gelijk)

Dat hiel waerk ès wier vier nik.

Dat heel werk is weer voor niks

Kool

Op feesdoag wei mèt St.-Barb, wèren ter altoes van de stilgezwieëge verhoalkes èn oos oere gebloeëze Dit joor mankeerden het och nie. Naarke vertèlde:

"As koolpèters krieëge ve ènne zoeëmer 300 kg en ènne wènter 400 kg kool. Ve mosten dat zelf, och lóttien oafhaalen aan de 'kleene voant' (kleine verkoop). Vèè hoalden de kool mèt de remork, dan moste ve de koolmersjang nie betoale, versteeste? Bij het bénnevoare door de baskelöör gewoogd, dan goeën loaien en via de beskul trèg op hous oan. Me leep wei ver woere, stopde ve drei krouke mèt elk 20 l woater ènne koffer. Tèssen de streik oan 't bèsken achter de boo sjèdde ve dei krouke leeg. Zoedis; 60 kg kool prefijt....!!" Geleefder dat ze **zich heie ter nog oan verkieëkele?** Zoe te hieren en te zeihn oan z'n ooge **moet het braa deegd gedoeën hèbbe**

T.A.

Dèè zit er waermkes èn

Die zit er warmpjés in
Is kapitaalkrachtig

Doo moetder geene kal oan verniele.

Daar moet je geen praat aan vernielen.
Dat is geen praat waard

Doo ès 'n hoor ènne boeëter

Daar is een haar in de boter.
Daar is onenigheid (misnoegen – ruzie)

... kiehkt nie noo 'ne frang

Kijkt niet naar een Frank
Prijs is bijzaak koopt dure spullen (prullen.)

Ich rees mèt de sjoehntram.

Ik reis met de schoenentram.
Ik ga te voet.

Dèè kènt den onnerbènnel

Die kent de ondergrond
Die weet er het fijne van.

Da's eene mèt króm vinger.

Dat is iemand met kromme vingers.
Heeft al eens gestolen.

Hèè loet het mes èn 't vaerke stèèke.

Hij liet het mes in 't varken steken.
Begon aan iets, maar maakte zijn werk niet af.

Doo zilste mer din strintjes van kakke.

Daar zal je maar dunne stronkjes van kakken.
Dat zal je niet veel opbrengen. Dat is niet fameus

Dèè hit het rechde hoor nie

Die heeft het rechte haar niet.
Opgelot, die deugt niet. (onbetrouwbaar)

Dèè zal ich 'ns oane gang helpe.

Die zal ik eens aan de gang helpen
Onder druk zetten. Aan 't werk zetten.

Dèè zal ich 'ns oppe gang helpe.

Die zal ik eens op gang helpen
Helpen met raad en daad bij de start.

Kool

Op feesdoag wei mèt St.-Barb, wèren ter altoes van de stilgezwieëge verhoalkes èn oos oere gebloeëze Dit joor mankeerden het och nie. Naarke vertèlde:

"As koolpèters krieëge ve ènne zoeëmer 300 kg en ènne wènter 400 kg kool. Ve mosten dat zelf, och lóttien oafhaalen aan de 'kleene voant' (kleine verkoop). Vèè hoalden de kool mèt de remork, dan moste ve de koolmersjang nie betoale, versteeste? Bij het bénnevoare door de baskelöör gewoogd, dan goeën loaien en via de beskul trèg op hous oan. Me leep wei ver woere, stopde ve drei krouke mèt elk 20 l woater ènne koffer. Tèssen de streik oan 't bèsken achter de boo sjèdde ve dei krouke leeg. Zoedis; 60 kg kool prefijt....!!" Geleefder dat ze **zich heie ter nog oan verkieëkele?** Zoe te hieren en te zeihn oan z'n ooge **moet het braa deegd gedoeën hèbbe**

T.A.

Dèè zit er waermkes èn

Die zit er warmpjes in
Is kapitaalkrachtig

Doo moetder geene kal oan verniele.

Daar moet je geen praat aan vernielen.
Dat is geen praat waard

Doo ès 'n hoor ènne boeëter

Daar is een haar in de boter.
Daar is onenigheid (misnoegen – ruzie)

... kiehkt nie noo 'ne frang

Kijkt niet naar een Frank
Prijs is bijzaak koopt dure spullen (prullen.)

Ich rees mèt de sjoehntram.

Ik reis met de schoenentram.
Ik ga te voet.

Dèè kènt den onnerbènnel

Die kent de ondergrond
Die weet er het fijne van.

Da's eene mèt króm vinger.

Dat is iemand met kromme vingers.
Heeft al eens gestolen.

Hèè loet het mes èn 't vaerke stèèke.

Hij liet het mes in 't varken steken.
Begon aan iets, maar maakte zijn werk niet af.

Doo zilste mer din strintjes van kakke.

Daar zal je maar dunne strontjes van kakken.
Dat zal je niet veel opbrengen. Dat is niet fameus

Dèè hit het rechde hoor nie

Die heeft het rechte haar niet.
Opgelot, die deugt niet. (onbetrouwbaar)

Dèè zal ich 'ns oane gang helpe.

Die zal ik eens aan de gang helpen
Onder druk zetten. Aan 't werk zetten.

Dèè zal ich 'ns oppe gang helpe.

Die zal ik eens op gang helpen
Helpen met raad en daad bij de start.

'ne Nouwe Bond.

Rikske van Koatsje woas al 'n hielen tijd gepensjeneerd. Kèmter op wèèg
noo de voetbal bij 'ne vriggere sjoolkammeroad out.

"Hei, Sjèl jóng, da's lang gelieë, bëste och al gepensjeneerd?"

"Joeë, Rikske, ich bén och lid gewoere van 'ne nouwe bond, den HP, DP,
IP"

" Wat stèlt dat vier, noets van gehierz" Da's de bond van: [Hei Pijn, Doo Pijn,](#)
[Ieëveral Pijn.](#)

"En dich, hèbsten och nog hobbies?"

"Joeë; vriger sieëvetig; nieëgenensestig en vèsse." " Amaai, en nou?"

"Dei 69 lótte voare; me nou ès ter 'ne nouwe bijgekoeëme..." "Nou nog 'ne
nouwe?"

"Joeë; nog altoes vèssen en de nouwen ès: 'Oproape', al wat ich doer m'n
stijf vinger lót valle".

"Me , Rikske toch...." Ze kalden doen toch ieëver den arbiter, dèè de matsj
mos fleete.

T.A.

D'r ès vier ènne sjoo.

Daar is vuur in de schouw

Daar is ruzie in het huishouden

Och jóng, gank pisse.

Och jongen, ga plassen
Hoepel op met je gezever

Ich góñ nie sjoeie

Ik ga niet schooien
... bedelen van huis tot huis

... leept wei 'ne sjoeier

... loopt als een schooier.
Zeer slordig voorkomen (gekleed)

Hit het hoehg èn z'n stèèr

Heeft het hoog in zijn bol
Lijdt aan hoogheidswaanzin

Hit het hoehg èn

Heeft het hoog in
Waant zich superieur

Dèè (dei) vingt ze woal

Die vangt ze wel
Doet (zegt) onbegrijpelijke dingen (niet goed wijs)

Goed geteig ès half gewèrkt.

Goed gereedschap is half gewerkt.
Met het juiste gereedschap vlot het werk

Sjrijf het tich mer op !

Schrijf het je maar op !
Daar kun je pertinent zeker van zijn

Nou brikt m'ne klómp.

Onbegrijpelijk. Niet te geloven.

D'ne goar steet nog oeëpe

De rits van je broek staat nog open

Den Oafwas

Twie jóng voaders stonte te zweete aan twie groete BBQ's. Ontrènt 400 ènsjrijvinge... Wèèmen haa dat gedacht? Kèmt doo eene van 't bestier 'ns kiehke.

Zjef, pak doo 'ns iemes vas en hoal dei groete tóffel èn 't klee lekoalken ins. Ver kunnen hei nie goed gewèère." "Nee, dat geet nou nie, geenen tijd, ich moet drek doergoeën, want seffes begint de voetbal oppen tilleviesie en dat wil ich nie misse. As de matsj gedoeën ès, dan gón ich koarte. "

"Non-de djie, geenen tijd...? Loop oan, **dat geleefste zelf toch nie!**
Ve dachde daste koems **helpe** vier den oafwas te doeñh en
de boel hei koeëmen op te reime

T.A

Wieëte boe het lempke brant
Weten waar het lampje brandt.
Daar komt de beste informatie vandaan.

Haag d'n fikke doo vanoaf.
Houd je vingers daarvan af..
Dat kan verkeerd aflopen.

Dat avveseert geenen dóf
Dat vordert geen meter
Dat gaat niet vooruit.

Hit er wier iet outgeflatst.

Heeft er weer wat uitgekraamd.
Gezegd zonder nadenken.

Ès dat 'ne lestige bèrger

Is dat een lastige burger !
Lastige vent, nooit kontent

Kan het nogal eksplekeere

Kan het nogal uitleggen.

Da's 'nen ambetante vleegel.

Een ambetant kereltje
Is een vervelend ventje

Goed kunnen arrenzeere

Goed kunnen organiseren.

Er gouw de brei aan gèève.

Er gauw de brui aan geven (opgeven)

Da's vaneeges

Dat is vanzelfsprekend

Lót mich gewèère!

Laat me maar doen (geworden)
Laat me gerust.

Iet oane hand hèmme.

Iets aan de hand hebben
Een ongeluk hebben.

Dèè geet z'ne gank

Die gaat zijn gang .
Zonder dralen.., vooruit

De Bedóng

“Zèk, Treeske, nou moet ich dich iet vertèlle. Efkes gelieë vont ich oppe zoller dat aad bedóngske dat ich vriger mèt noo sjool poek. Haastich och zoe e bedóngske?”

“Joeë, dat lillek dènk. Ènne wènter woas dèè koffie 's noenes al kaad. Op 'ne kier haa oos maa ter mèlk en sókker bij gedoeën. Doen wis ich ènins wei zoer mèlk smoakde. Beh!!”

“As ooze paa noo de pèt joehg, stoeker èn z'n lènker moal z'n toubiksdoehs, èn z'n rechter, het diehske mèt z'n sneeë en èn z'n bènnemoal ze bedóngske mèt vors opgesjèdde koffie. Op 'ne kier rinde dat dènk. Doen hitter 'ns oarig mèt O.L.Hier gekald en zich mer 'n nouw gekocht., zoe een out èè stèk.”

“Zèk, Dreeke, m'ne nónk, 'ne foaman, (ondergronder) z'ne bedóng, 'ne kestaar van twie lieter, haater doo onner vandoen. Vanne hits en de stèb moste ze doo dèk drènke. As er dan een faerm nèts (bluts) èn woas, woas nónk lestig. ZOE 'n nèts, dat woas 'ne slòk minner... Versteesste??

T.A.

Vèrvers aan

Één voor één, niets overslaan.

Deed nik sas rondfokke

Doet niets dan doelloos rondlopen.

Da's nie alledoags.

Dat is niet alledaags.

Buitengewoon, trekt de aandacht.

Ès goed gemoeid of slech gemoeid

Is goed gezind slecht gezind

Achtereën ès het wier zoe wijd.

Binnenkort is het weer van dat (zo ver)

Dat zilste nog besniete.

Dat zal je nog bekopen.

De gevolgen van dragen

Een sjoer rèègen

Een serieuze regenvlaag

E beiske rèègen

Een kleine niet hevige regenbui

Fleetsjesbier

Fluitjesbier

Weinig smaak en in een te klein glas

Hit z'ne vreus èèverechs oan.

Heeft zijn trui binenste-buiten aan

Iemes attrappeere

Iemand op heterdaad betrappen

Oan beedskante van

Aan beide kanten (zijden)

**Dialekt ès altoes de
egenige echde volkstal**

De Konzèèr

Touvalleg zoete Mieke en Joolanda, twie genichte, lengseen ènne zoal.

Kal dat ze haaë!

“Zèk, Jooland, wei ès ‘t mèt maa, tant Lieske, ès dei hoost geen 90?”

“Nog nie, me toch al 88.”

“Wei geeget mèt hier?”

“Hiel goed !! Ze kloagt nog altoes èève fèl.”

“Allee...!”

“Wètste..., as ze ‘ns nie kloagt, dan èsser iet oane hand....”

Doen speelden de hermenie: “Lang zal ze lèève...”

T.A.

Ès bij de pinke

Is zeer alert Reageert snel

Hit er ‘nen dikke frang aan verdiend.

Heeft er een dikke Frank aan verdiend.

Een winstgevend zaakje.

Da's biesterij

Dat is beestenboel
Afkeurenswaardig Doodjammer

Hèbben hennig ploat.

Doo zit iet achter

Zijn goed bemiddeld.
Zitten er warmjes in.

Iets noohaage

Iets nahouden
Iets met meer dan belangstelling volgen.
Iets in de gaten houden.

Da's hei 'nen echde kloetemanswinkel.

Een echte klotemanswinkel
Een echt rommelkot met heel veel waardeloze spullen (prullen),
boe de kat hier jong nie trèg vint
waar de kat haar jongen niet terug vindt.

Iets bloo-bloo lótte.

Iets blauw-blauw laten
Het is zoals het is, niet meer over praten,
Het is zeker geen ruzie waard.

Dich bès mich 'ne sjoene. ('ne fijne)

Je ben me 'ne schone..
Je bent me een mooie.
Je hebt me ontgocheld, bedot, belogen,

Oere wei kielbloar.

Oren zoals koolbladeren
Grote uitstaande oren, flaporen

Doo konsten achter fleete. (achter fluiten)

Dat konsten onner d'n sjoehn sjrijve (onder je schoenen schrijven.)

Doo konsten e kreis ieëver moake. (een kruis over maken).

Maak je geen illusies, vergeet het maar, daar komt niets van in huis.

De Bel

Zjengske, zoeën van Zjef en Mieke woas wier 'ns noo Nieële geloope vier te ziehn wat Nand *oan 't outspoeke* woas. Ordeneer verzèrgde Nand den hond, 'ne pèèkzwarte Groenendaler. Èn z'n haan: de kestrol mèt z'n èète, 'n krouk fris woater en watter vandoen haa vier de koei sjoen te moake.

Zjengske die de dier vanne honskoei oeëpe. Me, Nand stróbbelde ieëver het dèrpelke onner de dier.*Zoe lank weiter gewasse woas*, loehg 'r op z'ne bouk. Nou konder óch toch woal vierstèlle datter doo dèchtig '*mèt O.L.Hier gekald hit*. Bèèë klonk toch iet aaners.

Doen Zjengske tinnen koem mosser dat toch èn 't lank en èn 't breed lachentaerend outlègge. Dat gón ich drek oan Túurke vertèlle.

"Èn boe nog ieëveral ?" vroehg voader Zjef. "Oan Zjef Steege"

"Zjengske, menneke, geeste nou *de kat de bel oanbènne*?

"Dat haa ich 'ns wille ziehn!" speelde Mieke mèt.

T.A.

Dèè leeft sansketier

Loop doelloos heen en weer

Iemes 'n pet zètte

Iemand een pet zetten.

Iemand een loer draaien

De zoal op 'nen aanere ze pèerd zètte.

Het zadel op iemand anders zijn paard zetten.
Dat die het vervelende werk maar opknapt

Doo konder óch op verlótte.

Daar kun je staat op maken (vertrouwen)
Daar kun je je op verlaten

Iets achter de hand haage

Iets achter de hand houden.
Nog over reserves kunnen beschikken.

Iemand iets onder zijn snout vrijve.

Iemand iets onder zijn neus wrijven.
Ongezouten een staalharde opmerking maken.

't Ès 'n echde kiehverkont.

Eet altijd met lange tanden.

Iets op zijn snout krijge.

Iets op zijn neus krijgen.
Een ferme uitbrander krijgen

Hèè, jong, plank èn 't koeët

Hee, jongen , plank in 't gat !
Trek de deur achter je dicht.

Doo hitter z'n noas van vol.

Daar heeft hij zijn neus van vol.
Is het hartstikke (grondig) beu.

Hit op zijn lip moeté bijte.

Heeft op zijn lip moeten bijten.
Kon niet zeggen wat hij meende te moeten zeggen

De Moerep

Èn 't goed Vloams: de mol.

Ènne bos, doo kanner gewèère. Mer oo-wee asser onner ooze groassef oan 't rondroozien ès. Geng en heap [van hei tot doo](#). Diep ènne pijp 'n klemval spanne..., de klem oaf ; mer nikste mol... Peelkes ènne grond kloppe en dan minstens 5 kier per doag d'n ronde doechn en ter 'ns faerm op kloppe; dat deet zwartpèls pijn èn d'oere, dan vertrèkter dènkelek. Mollekroud, dat steet dan doo och mer het oalek joor te stoeën....

Stèèk mer 'ns e koppel blèkskes kerbuur (CaC_2) ènne pijp sjèd doo e bitsje woater op, dan de pijp goed toudèkke. Perföö reikt toch iet aaners ; mer vier de moerep ès dat nie out te haage, dèè moakt datter [de pijp out ès](#) (vórt)..., dèè gaas volgt him sjoenekes achternoo ènne pijp.

Mier moet dat nie zijn.

T.A.

Iemet tieëge z'n klómpe sjóppé

Iemand tegen zijn klompen schoppen
Aanporren om vlotter door te werken.

Jaa..., Watte !

Vol verbazing iets aanhoren of bekijken.

Zich bijeenpakken en.....

1° Zich schrap zetten en er aan beginnen.
Zijn stoute schoenen aantrekken
2° Zich bijeenpakken en vertrekken.

.... hit het goed (faerm) zitte.

....heeft het goed zitten
1° is smoorverliefd
2° heeft ernstige ziekteverschijnselen (een serieuze verkoudheid))

As het lèkt, kalft den os.

Als het lukt, kalft de os.
Hopen dat het onmogelijke lukt.

Hèb pijn oane goesting

Heb geen goesting (zin)
Ben even liever lui dan moe.

... van hei tot doo

... van hier tot daar.
Bij benadering : zo (heel) groot

Z'n ronde moake

Zijn ronde maken
Zijn dagelijks toerke maken (wandelend)

Mier moet dat nie zijn.

Meer moet dat niet zijn
Dat is ruim voldoende.

Stijf vanne kaa

Stijf van de koude
Door en door bevangen van de kou

Iet èn perdel lótte

Iets laten voor wat het waard is

Iets onafgewerkt laten liggen en vertrekken.

De Stoof

Wèème kènt ze nog, de lèste versie van dei beroemde Lieëvese stoof? Gèèlig van kleer mèt vanachter 'ne bakhoeëven oan dèè tot tieëge de foante stoofpot kos gesjoeëve wèère.

Kool sjèpde ze mèt 'n koolsjèp out 'ne foante koolbak dèè lengs de stoof stont.

Boeëven het vier kos mer het dèkselke en de ringskes wegsjjive mèt 'ne kleene stoovenhòk. Vier kool èn de pot e sjèdde mèt 'n koolsjèp dei doo spisioal vier gemoakt woas. As dan de sjif vanachter nie oeëpe stont, dan..., 'ne stinkende gèèl-zwarte walm

Noo èlke wènter mos de plefóng vanhaer gewit wèère mèt 'Blanc-fix', de moeren vanhaer getappeseerd en de gerdijne gewasse.

Wètder nog wat 'stoofsjoeren' ès ? Èlken doag woert de boeëveploat gesjoerd mèt stoolwol och 'n groof vod mèt grienien och zwarte 'Negri'. Mèt 'n driehg vod hoalde ze roet out den achterkant tieëge de stoofpijp, doo woert de boeëveploat mèt opgeblónke. Dei ploat mos noo de noen **blinke wei 'ne spiehgel**. Op zoe 'n stoof stont altoes 'ne moer woater.

Èn Woatersjee èn het Mijndepot steet nog zoe 'n stoof te prónke. Gót 'ns kiehke

T.A.

Dei ligge seffes twie dik.

Die liggen dadelijk met twee op elkaar.

Die krijgen dadelijk nog slaande ruzie

De moes d'ne kop terbij haage.

Je moet je hoofd erbij houden.
Opletten ! Let op wat je doet !

Da's hei noo de botte.

Dat is hier naar de botten
Functioneert niet meer..., onherstelbaar.

Hit alwier krom zin

Heeft weer krom zin.
Is weer slecht gezind, geluimd, ongenietbaar

Doo sjilt iet.

Daar scheelt iets (wat)
Daar is iets niet pluis. Vermoeden dat iets mis is.

Ze hit eeër onner hin kont gelagd.

Ze heeft eieren onder hun gat gelegd.
Ze heeft hen vertroeteld, verwend.

Hèè zit oarig ènne boene

Hij zit aardig in de bonen
Zit ferm in de problemen

Dèè hit z'n aerten al op

Die heeft zijn erwten al op.
Die heeft het vertrouwen verloren.

Zich aan iet begoaie

Zich aan iets vuil maken
Ook van wie' bedronken of poepeloere zat is'

Iet èn eene wèèg doechn (èn pesant)

Iets in één weg doen (tegelijkertijd)
In dezelfde fase afhandelen.

Dikke zeever èn pekskes

Dikke zever in pakjes
Uitleg raakt kant noch wal.

Den Tif

Jan van Trees van Zanderke haa z'nen taerm bij den tròp gedoeën as piot.
Oppe pèt van Woatersjee kosser e pak mier verdienien as mèt kaar en pèèrd
kool te voare noo de klanten oppe setee.
Jan woas gek van tiffen en óttoos. Hèè woo 'nen tif, nik s aan te doehn.
Zjef vanne sjieresliehp haa zoe 'ne zweore Sarolea.
"Dich, 'nen tif ? Doo konsten immes nie mèt voare. Tenaanere, d'aaner doag
bèste mèt de villoo nog faerm op de gezich gevallen." hoel Trees him bij.
Jan koch zich 'nen ókkoazie Gillet. 'ne Goeie; *van den ierste sloag gónker oane
gang*. Hèè mèt den tif noo de pèt. Beziens datter haa!
Op 'ne kier blieëfter oppe zandwèèg noo Hoevezoavel ènne moo stèèken en
sjoëöter ieëver de kop de grond op.. Dat hitter *sjoenekes stilgezwieëge*.
Zanderke sjikden him 'ns noo den hoamèèker èn Gènk vier 'n nouw kopstèk vier
't pèèrd te hoale. Baergop aan Den Hosterd knosden hèè op 'nen outstèèkende
sjaerpe steen. Z'ne veerste band knalden èn alle gedderen outeen
De rest van 't verhalo konder óch woal vierstèlle. Het begos mèt : miljaar... wat
ernoo koem, dat nieme ve : vlókke"

T.A.

Op 'ne kikkemik woas 't gebierz.
Nog geen seconde later was het al gebeurd.

't Es kentsje boerd.
't Is kantje boord.
Op het randje af.

Ze zitten op driehg zód... Ze zijn keps, och platzak.

Ze zitten op droog zaad...

Ze hebben geen geld (centen) meer.

Dat vrooken ès wier èn peziesie

Dat vrouwtje is weer in positie.

Dat vrouwtje is weer in (blijde) verwachting.

Dat vrooken ès hiel op 't èn.

Dat vrouwtje is heel op 't einde.

Dat vrouwtje is hoogzwanger.

't Es zoe lank as 't breed ès

't Is zo lang als het breed is.

't Is zoals het is, niets aan te veranderen.

't Hit geene noam.

Het heeft geen naam.

Buitengewoon, niet te begrijpen of te beschrijven.

Hit 'n pens wei 'n spèrrigkou.

Heeft een pens zoals een spurriekoe.

Een ongewoon veel te dikke (opgeblazen) buik.

Nou ès 't oeren toer.

Nu is het uw beurt.

... leept terbij wei 'ne koekoek.

... loopt er bij zoals een koekoek

Een meeloper die het niet begrepen heeft.

Hit op z'n lip moeté bijte

Heft op zijn lip moeten bijten

Heeft niet kunnen zeggen wat hij meende te moeten zeggen.

Op iemes 'n eegsken hèbbe

Op iemand een oogje hebben

Op iemand verliefd zijn.

Goed Geklid.

Wei koem het dat Sjèlke zoe goed geklid woas aster mèt op joagt gónk?
Dat koem zoe.

Nou wètder al dat Sjèlke **wei ter diehvel** woas vier as drijver het wild op te
joage

Op 'ne kier koemer tinnes, **nog noater as 'n verzoeëpe kat**: z'n klómpe vol
woater, z'n brok mèsnoat tot boeëve z'n kneië, z'n onnerlijf kosser hoost
outvrènge, me dat woas nie van 't zweete. Kód dat moeder woas! De zoos
nog e fleeres opdoehn

"Nou geeste noo Hassel èn dèè jèègerswinkel fatsounleke kleer koope,
aaners blijfste mer hei dan ès 't gedoeën mèt dat opjoage van dei hoazen
en fezante "

Mèt 'ne faerme, waerme, dikke, woater- en wènddichte jas, botte tot oan
z'n kneië, 'n dikke grijsgrien floere bròk en mèt **'ne platte portemenee**
koem 'r tinnes oan. 'ne Wolle sjal, dikke gestrikde wolle zokken en 'n goei
klak, dat haater al.

Nou woas Sjèlke nemie te haage; 't kos **vriehze , steen out de grond** me
Sjèlke gónk mèt.

Nou datter zoe goed geklid woas, grommelde moeder och nemie. Op 't
èn van 't sezoen haa ze toch twie hoaze, e koppel petrijze en 'ne
fezanhoan konne vèèrig moake. Want doo kos moeder woal wèèg mèt.

T.A.

... spant het pèèrd achter de kaar

...organiseert zijn werk verkeerd

Niks van, nog èn geen honnerd joor.

Niets van, nog in geen honderd jaar.
Dat zal nu en nooit aanvaard worden.

Ich zèt d'ne kop tèsse twie oere!
Ik zet je kop tussen twee oren!
Zo werd een ondeugend kind bedreigd.

Ze zullen ter nog woal achter koeëme
Ze zullen er nog wel achter komen.
Ze zullen de realiteit nog leren kennen.

Ze stoeën oane kop
Ze staan aan de kop
Op de eerste plaats in de rangschikking

Ze hangen oane start
Ze hangen aan de staart
Als laatste in de rangschikking

Ich gón 'ns de loch op.
Ik ga eens de lucht op.
Ik ga een luchtje scheppen (wandelingetje maken)

Slóppende hon bijten ie.
Slapende honden bijten niet
Gerust laten (Niet in de pot roeren)

Dèè ès ribbedebie
Snel vertrokken (verdwennen)

Da's geene vètte.
Dat is gene vette.
Dat stelt niet veel voor. Weinig inhoud

Wèèmen oane pot zit, lekt.
Wie bij de pot zit, likt.
Pikt zijn graantje mee

Ich moet m'n kont lichte
Ik moet mijn gat lichten
Bed uit, opstaan

Haaste

Moeder sjikde Gielke noo Meng van Hèngel vier 'ne pot akkasia- en ne pot heehoeëning. "Pak d'ne rèègenjas mèt !!" Doen 'r vertrok kèèkde Zjef him noo:" D'n baan stoeën te plat, oppómpe !!!" "Dat hoehgt nog nie !" en vórt woas 'r.

Noo e kleen half ierke begos het te rèègene... , het goeët; aa en jóng wijve tegelijk. Nog e ketier loater ; "Ooze Giel **blijft nogal achter.**" Moeder woas e bitsjen ongerès. Doo koem Giel de mèstef opgestrómpeld.., **zeeknoat**, goeide z'ne villoo doal, sjèdden het woater out z'n klómpe. Hèè woas noat tot onner z'n himme, Hèè **zoehg er out**, nog aerger as (wei) **'n verzoeëpe kat.**

"Achterste road; kepotte band.." "Zjus te goei, de haas mer moet leistere."

Voader Riehkske koem het hous èn en Gielke mos het outlègge .". . . .
haa ich dat mer gewieëte! "

"Gielke, zag voader, **HAASTE.....**

T.A.

Is weer de brats op.

Is weer weggelopen ergens naar de geburen

Kan z'ne bebbel goed oafspieële

Kan zijn zijn babbel goed afspelen
Praat vlot, is goed ter tale

Kan z'ne bebbel nie haage

Kan niet zwijgen

Praat te pas en te onpas (een praatvaar)

Ich hèb er genòg van.

Ik heb er genoeg van

U ishet genoeg geweest, wil er niets meer van weten.

Dèè wilt leeg zek outsjèdde

Die wil lege zakken uitschudden

Denkt dat daar nog iets te rapen valt.

As e knijnke leeft, wipt ze stertsje.

Als een konijntje loopt, wipt zijn staartje.

Een natuurlijke samenhang.

Zijn (hier) pijp ès bedeenen out.

Zijn (haar) pijp is bijna ujit.

Ligt op sterven.

Da's 'ne grienien iergistgere

Dat is een groene eergiseren.

Een ongenietbare persoonlijkheid.

Da's 'n echde zwetskoos.

Altijd het hoge woord.

Vertelt allerhande zonder veel inhoud.

Mèt de haan ènne hoor zitte

Met de handen in het haar zitten

Niet goed weten wat aanvangen.

E kneppen èn twieë bijte. (5 centiemeren)

Het kleinste centje in twee bijten.

Vindt altijd alles veel te duur (een echte pin)

Hit 'n kanai van e wijf

Is bazig, onverdraagzaam, ruziet nogal eens graag.

Nogal onhebbelij

Kammelot

Ge wèt het ooch; jóng gaste lótte zich nogal 'ns mèt hin noas pakke och lótte zich vange doer de reklam ènne blèèdsjes.

Renee, alias Sjiekke, vont èn e reklamblood van 'n groete 'Doehg-het-zelf'-zoak e vierbeeld van 'ne koffer mèt veel klee geteig; hoamers, tange, toernevieze, boerkes, stèèkslieëtels 'ne rakkenjak enz. 180 stèk zoeten ènne koffer.

Da's het van het, dach Sjiekke, en 't woas nog braa goeiekoop ooch. Sjiekke hoalde zoe'ne koffer, dan kosser vanalles moake. Doen Patsje, Sjiekkes voader dat ooch 'ns mos bekiehken en keere, hierde Sjiekken het èn Keule donnere.

Moetder wieëte dat Patsje al joeren het onnerhaad die van de mesjienerij van e mieëbelfebrikske. Mèt z'n kènnersoog woas 't gouw geziehn.

" Me Sjiekke jong, wat hèbste nou gekocht? Vier dèè prijs keepste èn de vakhaanel en poar tengskes, 'n diehske boerkes allerlee en mesjein 'n ijzerzèègske, dan ès 't op.

Nou hèbste dich wat èn d'n haan lötten douwe. 'ne Sjoene koffer, dat woal; me wat er èn zit, de zils ter nog woal achter koeëme; da's echde kammelot."

T.A.

Ze zijn nog nie van mich oaf.

Ze zijn nog niet van me af.

Ze zullen nog rekening houden met mijn mening, wensen, eisen

Doo bèste nog nie van oaf.

Daar ben je nog niet vanaf.

Een ongemak dat nog lang kan aanslepen

De vol vèèg (wegloope)

De volle veeg (weglopen)
Aan de grootste snelheid

Iemes iet vierknabbele.

Iemand iets voorkauwen
Iemand duidelijk maken wat hij moet (mag) zeggen of doen.

Dèè zal ich 'ns bijhelpe

Die zal ik eens bijhelpen
Die zal ik een duchtig aanpakken.

Da's 'nen echde kalkèrf

Dat is een echte praatkorf
Een geboren babbelaar.

Goed gesjappeerd zijn

Goed voorzien zijn
Heeft al wat nodig is om

Da's geenen avans

Dat helpt je niet vooruit

Vanne gèèrd krijge

Van de lange lat krijgen
Duchtig de levieten gelezen krijgen

Èn alle geddere vaneen

In stukjes en brokjes uiteen (gevallen geslaan)

Hit 'nen dikken trèk

Krijgt een hoog loon
Verdient 'ne goeie

Kènt en wèt alles (veel bèèter) ... oan den toog.

Weet en kent alles (veel beter) ... aan de toog
Wil de slimste uithangen.... Maar.

Kepot

- Doer de vorst ès de bous gespróngen en de boutekroan **kepot** gevroere.
- Nou zijn dei bérken eindelek oafgdoeën, nou moet ich ze nog **kepotzèège**
- .
- Blieëf mèt het mouwke van z'n himmekken achter de klènk hikke..., doo loehge vijf teliers **kepot** oppe grond.
- 'n Oer loater as wei gewènde koem Jan te voet tinnen. "Hèb **kepotte** band
- "Dedjie, ich hèb de sjoehnstartel **kepot getrokke.**"
- Dèèn iemer rint, de boeiem ès **kepot**.
- "De knijn ès geslacht, weenie moet ich him **kepot snije?**"
- **Kepotte** zokke woerte vrigger gestopt mèt 'n lang stopnoold.
- Onner den oerlog hèbbe ze veel gebooë **kepot gesjoeëte.**
- Van dei mentaliteit kan ich **kepotvalle.**

Aermoei troehf, de meis loehge doed èn 't sjoap
Armoede troef, de muizen lagen dood in de kast.
De mondvoorraad was op...

Zich 'n oog out lache.
Zich een oog uit lachen.
Heel hartelijk om lachen.

As 't rèègent en de zon sjijnt, kèrmes ènne hèl.
Als het regent en de zon schijnt, kermis in de hel.
Goed en slecht tegelijk, dat geeft narigheden.

Koakele kan alleman, eeër lègge, da's de kinst.

Kakelen kan iedereen, eiëren leggen, dat is de kunst.
Uitleggen, kan iedereen, uitvoeren, dat is de kunst.

Vrig op zijn ès goed, outgeslòppe zijn ès bèter.

Vroeg op zijn is goed, uitgeslapen zijn is beter.
Er rap bijzijn is goed, handig en gewiekst zijn is beter.
(letterlijk is het ook waar)

Lómp geboeren en nog niks bijgelierz.

Lomp geboren en nog niets bijgeleerd.
Begaat als volwassene nog aardig wat dommigheden.

Dèè geleeft dat de piehpels hoei frèète.

Die gelooft dat de vlinders hooi eten.
Die is lichtgelovig . Kan men nog wijsmaken wat men wil.

Dèè hit ze nie allemaal op 'n rij.

Die heeft ze niet allemaal op een rij.
Die is niet geloofwaardig, niet goed wijs,
Vertelt dwaasheden.

Iemes outvroogen tot op z'n himme.

Iemand uitvragen tot op zijn hemd.
Alles willen te weten komen.

Dèè ès nog mer efkes onner z'n bròk out gewasse.

Die is nog maar eventjes onder zijn broek uit gegroeid.
... een slungelachtige tiener.

Op z'n noas stoeën kiehke

Op zijn neus staan kijken.
Beteuterd, ontgoocheld.

Iemes mèt z'n noas hèbbe.

Iemand met zijn neus hebben.
Iemand bedotten, bedriegen, foppen

Niks

Doen Lewieke mèt dèè keddelse villoo van Groar, dèè het wérken ooch nie outgevonden haa, trègkoem van het winkelke bij de Kes, knodsden 'r op 'nen dikke steen èn den aaë wèèg. Perdaaf de grond op....Rozetig wei 'nen aaë kooje knijن op hous aan.

“ Groar, d'ne villoo ès niks wèèrd. Baan te plat, gedoa sjeef, gerosselde kèttel...! D'r ès niks dat dèchtig mersjeert! Konste dèè nie fetsounlek onnerhaage ? Me, dènkelek kènste doo niks van. Verwonnert mich niks! 'ne Vent van niks, kènt niks, kan niks en deet nie te veel! Was te dees, trèkt dan ooch nog op niks!”

“Zèk, snotbel, seffes krijgste ter, non-de-djie, e koppel gemèète!.. En dènk troan, da's vier niks!”

T.A.

LEEG

niks te zien

't Ès nog minner as NIKS

't Is nog minder dan niets. (niks)

Weiveel ès't? Konste nie betoale! NIKS

Hoeveel is 't ? Kun je niet betalen; NIKS (niets)

't Ès hei woal vier NIKS?

't Is hier wel voor niks? gratis?
Zoveel wordt er gekocht.

Dat zal woal; van niks kèmt Niks

Dat zal wel; van niks komt niks.

Pijn gedoeën ? Me nèè, 't ès NIKS

Pijn gedaan? Maar nee, 't is niks

Hit wier NIKS te doechn.

Heeft weer niks te doen.

D'r ès NIKS te ziehn.

Er is niets te zien.

Wèt van NIKS; noch van toehten och bloëëze.

Weet van niks iets af; noch van toeteren noch van blazen.

Doo kèmt immes NIKS van

Daar komt immers niks van.

Geen positief vooruitzicht

Da's niks vier mich, doo kèn ich NIKS van.

Dat is niets voor mij, daar ken ik niks van.

Hèè hit het nie van NIKS!

Hij heeft het niet van n iets.

Heeft er voor gewerkt.

D'r ès NIKS nemie; alles ès al vórt.

Er is niets meer; alles is al weg

Niks vier NIKS.

Niets voor niets.

Alles heeft zijn prijs (waarde)

Vier NIKS geet de zon op.

Voor niets gaat de zon op

Doe doen ich niks aan; d'r ès toch NIKS aan te doechn.

Daar doe ik niets aan; daar is toch niets aan te doen (verhelpen)

Ooze Paa

Woas èn mijn ooge ‘ne ‘maakpapa’ Weiter het allemool vèèrig krieëg, [wis God noch goeie mins](#). Dan te bedènke waffer geteig datter haa.

Z’n zeesie mèt den hoarbol, den hoarhoamer en de strieëk van akkaaziahoot, z’n knabbezèèg mèt hoote kaader en het dreikentig vijlke vier ze te sjaerpe. Z’ne kraebek, hèèmerken en dikken hoamer, ‘nen hoot- en pintbeetel, z’nen toernevies mèt oafgeslieëte hik.

Vier oos villoosbaen te plekken haater ’n appoarte doebs mèt ‘ne kopslieëtel, ijzers vier de band vanne zjoant te trèkke, e stèkske sjoerpepier e koppel plekkerkes en villookol vier het kieëtsje èn de bènneband tou te plekke. Het pètsjen oehlie vier de kèttel en de gèène van de fraekaabels te smiere loehg ooch èn dei doebs.

Vier z’ne legimmenhoehf te verzèrge kosser gewèère mèt ’n troffel, ’n sjèp, ‘ne rik, ‘ne rèèk, e sjiffelke, de mèsthòk, plantkoord, plantstek, terwielke en de meeter;alles op z’n plak.

“Dèè Zjef van Riehke, da’s ‘ne fijne man, dèè wèt op alles ród, [doo konste stót op moake](#).” zagde ze ènne Hoehve.

Wètder watter ooch haa? E gemaekte, dèè altoes mèt z’n nousjierge noas terbij stont. Gemeenlek mochter ‘vashaage,... oafblijve en... “[Moak dich onner de viet out](#). Dan wis de bengel watter te doehn haa...
Och, onvergèètelek, ooze paa, gelèkzoaliger gedechtenis.

T.A.

Dat zijn dieën èn d'ooge.

Dat zijn doornen in de ogen.
Daardoor word je aanhoudend geërgerd.

Hee geleeft z'n ooge nie.

Hij gelooft zijn ogen niet.
Wat hij ziet is onbegrijpelijk.

Dat zien ich mèt 'n half oog.

Dat zie ik met een half oog.
't Is duidelijk te zien.

Iemes èn 't oog haage.

Iemand in de gaten houden
Nauwkeurig observeren

Dat hingt mèt hik en oogen oaneen.

Dat hangt met haken en ogen aaneen.
Een wankele, slechte constructie.

Iemes 'n oer oannaeeë

Iemand een oor aannaaien.
Iets wijsmaken, doen geloven.

Het been stijf haage.

Het been stijf houden.
Niet toegeven, overtuigd van zijn gelijk.

Dèè gebiert van krómmen hoas.

Die doet zich voor als kromme haas.
Doet alsof hij er niets van begrijpt (niets van kent)

Dat gónk mich tieëge m'n kis.

Dat ging me tegen mijn kist.
Dat draaide even anders uit.
Niet zoals ik gedacht (gehoopt) had.

Dat stikt d'oogen out.

Dat steekt de ogen uit.
Dat is om jaloers van te worden.

Vèsse

De vès, ‘ne vès, vèsse, e vèske
Vèsse, ich vès, ich vèsde, ich hèb gevèst.
Asder nou vèsse gót, dan hèbder ‘n hiel sjoen deegd bij; nl.... gedild.
Ge wèt dat ‘van gedild nog noets niemes gestorven ès.’
Ge **zit** dan oan t woater **te goapstieële** totder **eenen oanen hók hèbt**.
Verzichteg aan het mieëleke draeë, want ge vielt datter tieëgespartelt. Dèè
vès och dat vèske ès **doo nie van gediend**, het liet zich och zoemaer nie
vange.
Asser dan boeëve woater kèmt en ‘t ès maer e kroatske, goei het dan mer
trèg van boe het gekoeëmen ès.
Asder dan sooves **oer hiel klamotte bijnengepakt hèbt** en op hous oan
sjókt, dan zijder van een dènk zieëker, dat ze óch gerès gelótten hebbe,
tenzij ze oanhaagetig oane GSM gehangen hèbbe.
Asder dan nikks gevangen hèbt, zoorder dan nie **achter het net gevèst
hebbe?**

T.A

Weenie ? As d'n hinne taan krijge
Wanneer ? Als je kippen tanden krijgen.
Nooit, vergeet het maar.

... de vol vèèg

...de volle veeg

...zo snel als mogelijk

Onner 'n drèppende kroan roakt den iemer ooch vol.

Onder een lekkende kraan raakt de emmer ook vol.

Elke dag een beetje, het raakt wel klaar.

'n Kat 'n kat nieme .

Een kat een kat noemen.

Dingen onverbloemd zeggen zoals ze zijn.

Da's zjus te goei

Dat is juist goed zo

Verwittigd en toch tegen de lamp gelopen.

Ich haag m'n hart vas.

Ik houd mijn hart vast.

Ik hoop dat het niet gebeurt

Ès gouw 'nen hók vort

Is gauw een hoek weg.

Is vlot een stuk verder

Ès nog nie driehg achter z'n oere

Is nog niet droog achter zijn oren.

Heeft nog geen ervaring

Lót dèè kal mer doed.

Laat die praat maar dood

Zwijg daar maar over,

Vertel het niet verder

Dat ès mèt sjaerp gesjoeëte !

Dat is met scherp geschoten

Verbaal zwaar aangepakt

**Ver zijn hiel griets op oos Gènker toal
en doobij hélpt oos Veldeke woal
uit; Ins van Gènk. Roger Bijnens**

Weí noat?

Doen op 'ne kèllige mèrge Andreeke, kinskènd van Zanderke noo sjool vertrok, zag moeder:"Menneke, pak d'ne keboa (regenkap) mèt, Deezen achtere kan het braa hel rèègene."

"Och, dat hoehgt nie, de loch ès hiel kloor, d'r zit geene rèègen èn.. Dei kap ès nogal zwoer vier mèt te sleepe." En, wat dachder? Om vier oer doen de sjool out woas, reegenden het. Het vielden oan wei miehzerige stófrèègen. Andreeken op hous oan. Me, onnerwèège ènne hee, goeët het dat het kledderde.

"Ziehste, Andreeke! Nou steeste doo **doernoat**, **zeeknoat**, **kletsnoat**, **mèsnoat**, **krek** 'n **verzoeëpe kat**. Trèk d'n kleer out, aaners wierste nog zik ooch."

Doen 'r oan z'n houswaerk woo beginne, versjoeët er nie e bitsje. Z'ne lèès-, rèèken- en z'ne sjrijfbók doernoat. De bloar plekden oaneen. Van 't grinse woerte z'n wangen vanhaer noat. Andreeke woert zik. Moeder kos noo sjool vier het out te lèggen oan de meester. Dèè langden hier twie nouw sjoen èngekafde bik mèt. Maer, op eene kaft sjrieëf 'r: In 't vervolg de regenkap toch maar meebringen....

T.A.

Boe de brouwer kèmt, hoehgt de bekker nie te koeëme.

Waar de brouwer komt, hoeft de bakker niet te komen.

Drinkt graag veel pintjes, is verlekkerd op bier.

Hèb pijn oane goesting.

Heb pijn aan de goesting
Ben eventjes liever lui dan moe.

Hit zich verdoeën.

Heeft zich verdaan
Zelfmoord gepleegd.

De vaa ès out z'n brók.

De vouw (plooij) is uit zijn broek.
Is slordig gekleed.

Ès den diehvel te plat.

Is de duivel te plat.
Een sluw en gewiekst iemand.

... zit op e smoal plunkske

... zit op een smal plankje.
Heeft het niet breed . Niet echt arm maar...

Leeg zek rech zètte.

Lege zakken recht zetten.
Een hopeloze poging ondernemen.

Iemes de bos èn joage

Iemand het bos insturen.
Iemand op het verkeerde been zetten (misleiden)

Iemes het vier oane sjieëne lègge.

Iemand het vuur aan de schenen leggen
Eens duchtig ondervragen

Ès mich dat e sjarminkel

Is me dat een sjarminkel
Een lelijk onverzorgd wijf (vrouw)

De Lèste

Rikske, de kleenzoeën van Tjeu van Tijskes Lewie woas al lang zinnes van klinkers te lèggen èn de pèèdsjes van z'nen hoeëf.

"Nouw; veel te dier, da's het mich och nie wèèrd." woas z'nen outlèg.
't Mos toch woal lèkke zieëker!

Fermae, z'ne nónk woo de klinkers rond z'n hous doer iet aaners vervange.

Dat woas krekkè èn Rikske **z'n koart gespeeld**. Nieëge remorken haater gehoald.

Doen de lèsten opgeloaije woere zit Fermae:

"Rikske, achter het breksken èn den hoeëf likt nog 'nen hoop, dèè nog noets gediend hit, pak dèè och mer mèt." Dei loet Rikske vaneeges nie ligge; mos ze nie sjoenmoake.

"Nónk Fermae, da's nou 'ns **sjoas hèbbe, ! De lèste zijn de bëste.**"

T.A.

Nie zoe sjèèg, stillekesoan

Niet zo ruw, stiljetjes aan
Ondoordacht vliegen, rustig aan.

Nog te mottig vier 'n poet out te stèèke.

Vertikt het om een poot uit te steken
Is vies van elk werkje.

Da's mich te gortig

Dat is me onvoorstelbaar

Niet akkoord met de gang van zaken,
Met de manier waarop.

Dat ziehste (zietder) van hei.

Dat zie je (ziet u) van hier.
Daar komt niets van in huis,
Daar doe ik niet aan mee.

Doo konder gerès van zijn

Daar kunt u gerust in zijn.
Zijt daar maar zeker van.

Frèète wei 'nen heemaeér.

Vreten zoals een heidemaaijer.
Abnormaal dikwijs en veel eten.

Ze zijn oppe fles gegoeën.

Ze zijn op de fles gegaan.
Bankroet

Kan z'ne bebbel goed oafspieële.

Kan zijn bebbel goed afspelen.
Is goed ter tale, kan het vlot gezegd krijgen.

Kan z'ne bebbel nie haage.

Kan zijn bebbel niet houden.
Is een praatgraag zelfs praatziek

Liet zijne (hiere) kiehs nie pakke.

Laat zijne (hare) kaas niet pakken.
Is zeer alert, laat zich niet bedotten.

As e knijnke leept, wipt ze stertsje.

Als een konijntje loopt, wipt zijn staartje.
Een natuurlijke gang van zaken, samenhang.

... krijgt de leviete gelèèze.

... krijgt de levieten gelezen.
... krijgt het aardig op zijn donder

slibbere

Hiere vertèlle door tant Bertien èn 2010

Doen ze dat vertèlte, aan hier stem te hieren en aan hier ooge te ziehn,
haa ze ter noo 80 joor nog goedoehn van.

Slibbere, dènkder dsan aan snie en ijs? Ènne Hoehve, aan 't Srtreepke,
nou de Streepkesstrót, stont hiel lang gelieë het gelèèg van een femielie
Reiskes E streepke weier 'ne braa groete poel.

Ènne zoeëmer verwènst doer dei kwakvorse dei de hiel Hoehve bijeen
kwaakde. Ènne wènter, as het èntige doag gevroeëren haa dat het
kroakde, koeme de hiel jiong vanne Hoehve (de hangjongeren van doen)
bijeen slibbere. Èntige mèt hoehg sjoehn, aaner oppe klómpe, me dei
koste nie zoe hel oanloope.

Vallen op dat steenhel ijs die hin nik, ze haaë geenen tijd vier de pijn te
viele. Ooch nie as ze doo op 'nen hoop opeen loehge. Ge wèt woal;
pietsje lappe.

D'r woas maer eene wèt van tèl; 'Vier de dónkelen tous zijn'

Ze mosten dan dat verrèkkendig houswaerk nog moake.
Saanerendoags, hin hiel lijf zoe stijf wei 'n hoot.

T.A.

Een echde kaa krimp

Meent dat het altijd en overal koud aanvoelt.

't Ès de noakse woerhed.

't Is de naakte waarheid
De zuivere waarheid

Da's mèt spek gesjoeëte.

Dat is met spek geschoten
Fel overdreven.

D'r ès iet goonde; doo kèmt ambras van.

Daar is iets gaande; daar komt ambras van
Er is blijkbaar ruzie op komst.

Draeë wei 'ne wèndhoan.

Draaien als een windhaan.
Verandert om de haverklap van mening.

'nen Outlèg mèt veel vijven en zèsse.

Een uitleg met veel vijven en zessen.
Uitleg met heel veel details.

Dèè ès duur de kómprenuur.

... is traag van begrip.

Pepier ès verdèldig.

Papier is verduldig
Je kunt alles op papier zetten: zelfs leugens en onwaarheden
...

Hèè zoehg sterre..

Hij zag sterren (sterretjes)
Zag sterretjes na die harde klap.

Ich draede wei 'ne kókkerel (verdeizeld)

Ik draaide als een tol.
Draaierig in het hoofd (duizelig.)

't Ès hei wijdhieëne geloope

't Is hier zo goed als afgelopen gedaan.

Vèvers oan oproape

Eén na één oprapen, niets overslaan

De Griene Blok

Týd

Zèk, This, wat vonste van Zjos ze vierstèl de lèste vergoadering? Ich vèn dat geweldeg. Zooë ve oos doo nie 'ns oanzètte? Dat moet toch goed te doen zijn!"

"Me jóng toch, doo begin ich toch nemie oan. Doo hèb ich geenen tijd vier!"

Allee, This, tijd moake.!.

"En dich, hèbs tich doo nog tijd vier?"

"Joeë, ich hèb vier alles tijd; **me nie veel!**

T.A.

Den tijd; den almenak... de kalender.

Den oerspróng van oos tijdsèndeeling likt èn de Romeinsen tijd. E joor tèlde doo maer 10 moeënde. Dèèn doeien tijd woert nooderhand beniemd mèt jannewoarie en fibrewoarie.

Jannewoarie: De ierste moond noo de zonnewende (21 dec) geniemd noo Janus; de god van: 'èn- en outgeng', van iet aad noo iet nouw.

Fibrewoarie : noo het Latijnse woerd: februare = reinigen, met het reinigingsfeest.

Miert: Mars: de god van de strijd, oorlog en plantengroei. (Grieks; Ares) Ènne wènter woerten er geen veldslèèg outgevochte.

Pril April: van Aprilos; oafgeleed van Aphrodite = god van de liefde.

Mee: Maia: god van de groei. Moeder van Mercurius = god van reezende haanelaers

Junie: de god Juno; besjaermer van de vroo, den troo (het huwelijk) en de geboerte

Julie: geniemd noo Caius Julius (Caesar = keizer) onze Julius Caesar)

Oggistis naar keizer Augustus; de verhevene. Woas keizer doen Jezus Christus geboeren ès. Tiberius woas doen landvoogd èn Israël.

September van septem = zeven

Oktober van octo = acht

Noovember van novem = negen

Deesember van decem = tien

De wèèkdoage

Zondig: Keizer Constantinus de Grote beslist dat de zondig tougewijd mos wèèren aan de zonnegod: Jupiter Rom: dies solis

Moondig: dies Lunea (maan) (lundi) doag van de moon.

Deesdig Germaanse Tingsus; god van de wètgèèvende en rechtsprèèkende volksvergoadering Rom: dies Martis (Mars) (mardi)

Goensdig Germ. Oppergod Wodan = de zon (Wodansdag)
Rom Mercurius (mercredi)

Donnerdig: Germ. Donar, Thor, donnergod.
Rom Ooch wier Jupiter (jeudi) god van het onwèèr

Vrijdig; Germ. Freia; god vanne liefde en het vrèchboar zijn (vruchtbaar)
Rom. dies Veneris = Venus= liefdesgod.

Zótterdig: Rom. dies Saturni = god van de vrindsjap en veldgewas. (landbouw).

Wèème kalt nou 'ns noets ieëver 't wèèr ?

Ervoare wèèrproffeete zagden het zoe.

Vrijdigs wèèr ès zondigs wèèr

Wèèrspreuken

Jannewoarie

- 1- As de doag beginnen te lenge, beginne ze och te strenge
- 2- As de mègge (muggen) èn jannewoarie daase (dansen) wiert de boer 'ne bèèdelaer (bedelaar)
- 3- Op St.- Antonius (17 jan) sjoen (mooi) en kloof (helder), vèlt (vult) voat (vat) en kaller (kelder)
- 4- Jannewoarie zonner rèègen ès vier de boer 'ne zèège (zegen,)

Fibrewoarie

- 1- Èn fibrewoarie snie (sneeuw) en rèègen ès goddeleke zèège.
- 2- Lichtmis (2 febr.) helder en kloof, twie wènters èn 't joor. (jaar)
- 3- Noo Lichtmis vilt (valt) snie op 'ne waerme (warme) steen.
- 4- Giehft (geeft) Lichtmis zonnesijjn, dan zal 't loater nog wènter zijn.

Miert

- 1- Èn miert al donner (onweer), dan ès snie èn mee gee wonner (wonder)
- 2- Kèmt Poosen (Pasen) èn miert, dan vilt de viertijd (voorjaar) verkierz.
- 3- Miert riert (roert) z'ne start (staart) 't ès 'ne voule (vuile) start.
- 4- 'ne Kèllige (gure) miert giehft (geeft) 'n vol sjier (schuur)

Pril (April)

- 1- De Goei Wèèk (Goede Week) ès gemeenlek (gewoonlijk) 'n kooi (slecht weer)
- 2- De prilse (aprilse) grille bedriehge wèème (wie) ze wille.
- 3- Poosen èn april dan këmt (komt) 'ne jas nog van pas..
- 4- Èn april hennig (veel) zonnesjijn, dan goeiter (gooit hij) nog hoagelsteen rond de oere. (oren)

Mee

- 1- 'n Goei boen (boon) moag (mag) de mee nie ziehn.
Geen bonen planten voor St.-Job (30 mei)
- 2- As moehmette (mieren) groete nèste moake, zal 't 'ne vrigge (vroege) wènter zijn
- 3- Mee, kiel (koel) en noat (nat) vèlt (vult) sjier (schuur) en voat (vat)
- 4- Zingt de vènk (vink) ènne mèrge, dan zal dat nog vier rèège (regen) zèrge

Junie

- 1- Vier (vóór) St.-Jan (24 juni) moeste bèèë (bidden) vier rèègen, ternoo kèmter (komt hij) ongelèège (ongelegen)
- 2- As St.-Medaar (Medardus) (8 juni) mèt woater zèègent, dan ès 't nog 6 wèèke van dèè rèège.
- 3- Het wèèr van St.- Jan (24 juni) hilt (houdt) het 30 doag vol.
- 4- 't Ès hei (hier) veel te driehg (droog). Hei zoo 't zoe dèk (dikwijls) moetè rèègenen as 't maert ès èn Mestrich

Julie

- 1- Ierste julie rèègenechtig (regenachtig) de hiel (hele) moond twijfelechtig.
- 2- Wilt septembér vrèchte (vruchten) droage, dan èn julie hitte vier te kloage.
- 3- As het klotsenhoot (vlierbessenstruik) bleet (bloeit), 6 wèèke loater oost (oogst)
- 4- As 't koere (graan, rogge) hoehger wèst (groeit) dan de man, heept (ophopen) de sjier (schuur) me nie de wan (wanmolen) (weinig graan)

Oggistis

- 1- Begin oggistis heet (warm), dan lank en wit het wènterkleed,
- 2- Ierste oogstwèèk (augustusweek) faerm heet, de wènter steet gereed.
- 3- Den oost (oogst) gesjoeëre (geschoren = gemaaid) de herfst ès geboere.
- 4- As de specht nou lacht, wiert er rèègen verwacht.

September

- 1- September rèège, këmt de drouve goed gelèège (komt er veel sap)
- 2- September waerm (warm) de wènter aerm.
- 3- Ès september wild, dan ès de wènter mild (zacht)
- 4- Haage (houden) de kraeë (kraaien) sjool,(school) zèrg dan vier hoot (hout) en kool.

Oktober

- 1- Èn oktober veel eekele (eikels) aan de tek (takken) ènne wènter snie mèt oaleke (ganse) zek (zakken)
- 2- Bringt oktober zonnegood, de wènter volgt dan snel en kaad (koud)
- 3- Oktober waerm en fijn, 't zal 'ne sjaerpe (scherpe) wènter zijn.
- 4- Ès oktober dan gekoeëme, bload (blad) vier bload vilt van de beem.

Noovember

- 1- De rèègenbeize (buien) van noovember brènge jicht en aaner plooge (plagen)
- 2- St.- Katrien (15 nov) èn 't wit, zieëve wèèke snie ès dan oos leed.
- 3- Bringt St.- Maarten (11 nov) zonnesjijn, dan zal 't 'ne kaaë wènter zijn.
- 4- Vriehst het mèt St.- Andries, (30 nov) dan deet het dat mèt Lichtmis (2 febr) nog.

Deesember

- 1- Deesembermist bringt good ènne kist.
- 2- Deesember kaad en goed besneid, mikt (maakt) grote sjiere veel te kleen.
- 3- Zit de krae mèt Kèrsmis ènne klie (klaver) dan zit ze mèt Poosen ènne snie.
- 4- Deesemberrèègen bringt geene zèège.

De Ijshèilige

- 1- Al ès St.- Mamertus (11 mei) nog zo aad, hèè (hij) hilt van vriehzen en van ijs.
- 2- St.- Pancreatius (12 mei) giehft helaas och vorst en ijs
- 3- Wèèmen het sjóp (schaap) sjèèrt vier St.-Servaas,(13 mei) hilt mier van wol as van het sjóp.
- 4- Van nachtvorst zijder (zijn jullie) nog nie vrij, as St.-Bonifaas (14 mei) ès nog nie verbij.

De Honsdoage (20 julie– 20 oggistics)

- 1- Beginnen de honsdoage heet, dan kost oos dat nog zweet.
- 2- St.- Margriet (20 julie) driehg, dan 6 wèèke de zon èn 't oog.
- 3- Rèègen op St.-Margriet, dan zietder (zien jullie) 6 wèèke de zoëmer nie.

De wisselende weersomstandigheden zorgen dat gevoelig voedsel snel bederft.

Oos plat Gènker (dialekt) nousjierig?

WWW. dialectingenk.be Doo vènder alles !!!

Vergelykinge mètZOE.....AS WEI.... AS....

Gekoppeld aan 'n Noamwoerd och aan e
Waerkwoerd.

Kleen, kleener, de kleenste, da's het kroatske
Vèt, vètter, het vètste vaerke.

Goed, bèeter, de bèsten hit gewonne

Kiehkt zoe sjèèl **wei** 'nen otter
Fladdere wei 'ne piehpel
Zwijge wei e groaf
Stèèle wei de roave
Frèète wei 'ne wolf
Loere wei 'n kat
Stinke wei de pest, 'n hòp
Vlòkke wei 'ne ketter (sjismetik)
Zweete wei e pèèrd
Brulle wei 'ne liew
Kèèke wei e vaerke
Beele wei 'nen hond
Zoupen och zouke wei 'n echel
Wèrke wei e pèèrd
Slòppe wei 'nen os
Reiere wei e bload (vanne kaa)
Grinse wei e kènd.

Kijkt zo scheel als een otter
Fladderen **zoals** een vlinder
Zwijgen als een graf.
Stelen als de raven
Vreten als een wolf
Loeren met veel geduld
Stinken als de pest, een hop
Vloeken als een ketter
Zweten als een paard
Brullen als een leeuw
Schreeuwen als een varken
Blaffen als een hond
Zuigen als een echel (bloedzuiger)
Werken als een paard
Slapen als een os;
Rillen als een blad (van de kou)
Wenen(grienien) als een kind.

&&&&&&&&&&&&&&&&&&&&&&&&&&&&&&&&&&&

'ne Strótkeddèl van 'n hinsje, nieme ze ooch woal 'ns
'ne bastaard.

Een hondje waarvan de ouders, reu en teef, niet van
hetzelfde ras zijn.

Zoe hèbbe vèè èn oos Gènker ooch bastaardweerd.
Out het FRANS en het GÈNKER

Arranger = arrenzeere = regelen

Attraper = attrappeere = betrappen

Avancer = avveseere = vorderen vooruitgaan

Une bache = een basj = een dekzeil afdekzeil

Un bassin = 'ne beseng = zinken waskuip
Le cachot = het kesjot = de gevangeniscel
Changer = sjanzjeere = wisselen.
Capable = kepoabel = bekwaam
Charbonnage = sjarbenaasj = koolmijn
Chauffage = sefaasj = centrale verwarming
Le cochon = 'ne koesj = een varken
Commander = kómmedeere = bevelen.
Compteur = kentöör = teller (vb gasmeter)
Congé == kónzjee = verlof
Expliquer = eksplekeere = uitleggen, verklaren
Gendarme = zjendaerm = rijkswachter
Un guidon = 'ne gedoa = een stuur van een fiets
Le juge = de zjus (de zjuus) = de rechter
Un papillon = 'ne piehpel = een vlinder

Le parapluie = perplie = paraplu
La patience = psjensie = geduld
Un permis de chasse = het pedaerm = wapen -, jachtakte
Une permission = permissie = toelating
Présenter = prizzenteere = aanbieden
Le prison = het perzóng = de gevangenis
Pourtan = pertang = nochtans
Plonger = plónzjeere = duiken
Provisoir = provvezwaar = voorlopig (herstellen)
La punaise = penèès = duimspijker
Rappeler = rappeleere = herinneren
Remplacer = rampleseere = vervangen
Un remplaceant = ramplesant = vervanger
Réparer = rippereere = herstellen
Responsable = responsoabel = verantwoordelijk
Réservoir = rizzerveere = voorbehouden
La souape = 'n sepap = een ventiel (afsluitklep)
Soigner = swanjeere = verzorgen
Une voile = een vwal = sluier
Toucher = toesjeere = aanraken
Le vétérinaire = de vittrenèèr of biestemeester = veearts

\$

Vèè kènne nog aa Gènker weerd, dei hoost
nemie gebreikt wèere. Vèè zègge dat zoe.

Absenoats = vrijpostig, onbesjóft, = onbeschoft, onbelèèfd.
Assel = schouder
Iet begaffele = verkeerd aanpakken, mispeuteren
Blaffetiere = opendraaiende vensterluiken, buiten tegen de muur.

- 'n Debberke = dreumes kleuter, hummelke
- Èlbere = aardbeien
- Ensele = kibbelen , prutsend afwerken
- Farradjieë = pesten, de duivel aandoen.
- Foetele = vals spelen (bij het kaarten)
- Blijf doo mèt d'n fikke vanoaf. = vingers
- Een innerste doehn = een middagdutje (noenslipke)
- Ieëverèèrd ligge = dood, maar nog niet begraven.
- Jinkstere = wenend klagen, klaagzang als een hond
- Kaarkesnèst. = volk van laag allooï
- 'ne Kalpae = notaboekje

'ne Kèèn = steen in een vrucht (kers, pruim)
'n Lots vier op te sotse. Een fopspeen om op te zuigen.
Mesjeiht = beschuit
Noenoëéne = hulst.
Iemes iet oaflouze = aftroggelen, afpersen
Oafdsmiere = een pak rammel geven.
Peemezeeker = vervelend iemand.
Sibbedeiëske = snulleke , goedgelovig
Sjemik = chemische meststof , kunstmest.
Tappeseere = behangen met behangpapier
Tijn krijge = een bericht, boodschap, mededeling krijgen.
Viering = voorschoot (vierik)
Zwieël = eelt = verharde huid
Het bakkes = bakhuis met opven.
Klotsenhout = vlierbessenhou (- struik)
Groasef, grouské = grasperk
Këttel = kjetting
Moalplag = zakdoek
Zwelverke = zwaluw
Kielesjoai = schaduw
Bróksemoal = broekzak
Trèkzak = accordeon
Donnertimp = donderwolken
Sachteres = in de namiddag
Moerkse = Zwaar grondwerk met schop en pik (houweel)
'ne Nèènert = iemand die altijd " neen " zegt.
Doazele = doelloos rondlopen
'n Pómproehs = waterlelie
Ès hiel verdeizeld = duizelig, bewusteloos
Reire = bibberen, rillen (van de kou)

De Griene Blok

**Opgezócht, bijeengebracht
en soamegestèld doer:**

**dhrn. Roger Bijnens,
Jo Van Baelen,
Theo Achten.**

*bestiersleede van de Gènker dialectkring
Veldeke Gènk*